Gemeente Hof van Twente

GEMEENTEBLAD

Officiële uitgave van de gemeente Hof van Twente

Nr. 51004

4 februari 2026

Omgevingsvisie Hof van Twente

Het/De gemeenteraad van Gemeente Hof van Twente

gelezen de tekstinhoud van ”Omgevingsvisie Hof van Twente” d.d. 4 februari 2026

Overwegende dat:

Besluit;

Artikel I

"Omgevingsvisie Hof van Twente" opgenomen in Bijlage A wordt vastgesteld.

Artikel II

Van de terinzagelegging, de termijn voor terinzagelegging en de mogelijkheid om te reageren wordt kennis gegeven in het gemeenteblad en lokale huis-aan-huisbladen.
Aldus vastgesteld door Gemeente Hof van Twente, 4 februari 2026

Diegenen die mogen ondertekenen
Niet getekend proef-exemplaar

Dit document is een ontwerpbesluit.

Bijlage A Bijlage bij artikel I

Omgevingsvisie Hof van Twente

1 Totstandkoming

1.1 Omgevingswet en omgevingsvisie

Welkom bij de omgevingsvisie Hof van Twente! In deze visie leggen we vast hoe op hoofdlijnen de toekomst van de gemeente Hof van Twente eruit ziet. Dit doen we door te kijken naar onze kernkwaliteiten en de opgaven die op ons afkomen. Deze visie gaat over al onze kernen en buurtschappen, en ook ons buitengebied komt uitgebreid aan bod. We schetsen een beeld van onze toekomst, het jaar 2040, met de kennis van nu. Ben je benieuwd hoe de toekomstvisie (4.1) **eruit ziet? Of welke opgaven (**3.3) **er op ons afkomen? Lees dan verder!**

Deze visie is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- Inleiding: in dit hoofdstuk geven we een toelichting op de brede opgave en het doel van de omgevingsvisie.
- Participatie (2): in dit hoofdstuk beschrijven we hoe de omgevingsvisie samen met de inwoners en stakeholders tot stand is gekomen.
- De Hof in 2025 (3): in dit hoofdstuk beschrijven we de unieke kenmerken van Hof Twente en de opgaven die op ons afkomen
- De Hof in 2040 (4): in dit hoofdstuk beschrijven we onze visie op de toekomst, aan de hand van vier thema's. Ook gaan we specifiek in op hoe we de toekomst per kern en voor het buitengebied voor ons zien
- Doorwerking (10): in dit hoofdstuk gaan we in op monitoring en actualisering van deze omgevingsvisie.

1.2 Omgevingswet

Iedere gemeente in Nederland stelt vanuit de Omgevingswet een omgevingsvisie op. De omgevingsvisie geeft een brede kijk op hoe we in de toekomst in onze kernen en buurtschappen willen leven, wonen, werken, verplaatsen en recreëren. Volgens de Omgevingswet moet de omgevingsvisie in elk geval het volgende beschrijven:

- de grootste kwaliteiten van de leefomgeving;
- de plannen voor ontwikkeling;
- de hoofdlijnen van het beleid.

Gemeenten bepalen zelf de verdere invulling en vorm van de omgevingsvisie. De gemeente Hof van Twente heeft ervoor gekozen om het bestaand beleid als basis te nemen voor de omgevingsvisie. Dit betekent dat waar we nog goed en actueel beleid hebben liggen, we dit overnemen in de omgevingsvisie. De omgevingsvisie heeft een brede reikwijdte. We spreken nu van beleid voor de gehele fysieke leefomgeving, in plaats van beleid voor de ruimtelijke ordening. Sinds de Omgevingswet nemen we meer sociale aspecten, zoals zorg, onderwijs en inclusiviteit mee in ons ruimtelijk beleid. We spreken daarom ook wel van integraal beleid: beleid waarin alles samenkomt.

1.3 De brede opgave

De ruimtelijke opgave is tegenwoordig niet meer samen te vatten in één of twee termen. We hebben niet alleen te maken met woningtekorten en de daarmee gepaard gaande oplopende prijzen van huur- en koopwoningen. Tegelijkertijd is er ook de energietransitie, zijn er maatregelen om onze omgeving klimaatrobuust te maken, en spelen er uitdagingen op het gebied van water en biodiversiteit, infrastructuur en nieuwe mobiliteitsvormen. Het moet allemaal een plek krijgen in onze fysieke leefomgeving. We kijken daarbij niet alleen naar wat we op dit moment nodig hebben, maar we bereiden ons ook voor op de toekomst. Hoewel we de kennis en kunde hebben om deze 'ontwikkelingen' een plek te geven, hebben we één ding niet: ruimte in overvloed. We moeten daarom goed nadenken over welke ontwikkelingen hand in hand gaan en elkaar kunnen versterken, maar ook welke elkaar mogelijk tegenspreken.

Al deze genoemde opgaven moeten op gemeentelijk niveau, in ieder geval gedeeltelijk, opgepakt worden. En dat is een flinke klus; want hoe behoud je gemeentelijke karakteristieken als je zoveel nieuws moet uitvoeren? In deze visie gaan we daarom integraal aan de slag. Nieuwe ontwikkelingen gaan we zo goed

en zorgvuldig mogelijk inpassen in hetgeen we hebben, waar we trots op zijn. Op deze manier ontwikkelen we een visie voor Hof van Twente die zowel toekomstbestendig is áls respect heeft voor onze unieke historie en kwaliteiten. Dit vraagt om een duidelijke stip op de horizon en keuzes maken. En dat is precies wat we in deze omgevingsvisie doen.

1.4 Doel van de omgevingsvisie

De omgevingsvisie Hof van Twente geeft richting voor de lange termijn. Het geeft antwoord op de vraag: hoe willen wij er als gemeente uitzien in de toekomst, in 2040? Wat is voor ons zo belangrijk dat we daar op inzetten? En waar moéten we iets mee doen om bijvoorbeeld onze leefomgeving te beschermen? De omgevingsvisie geeft zogenoemde 'kaders' voor toekomstige plannen. Dit is een soort bandbreedte waarbinnen initiatieven moeten vallen.

In de omgevingsvisie komen thema's terug die gaan over de fysieke leefomgeving. De fysieke leefomgeving gaat niet alleen over ruimtelijke ordening, maar ook over: bouwwerken, economie, infrastructuur, water, bodem, lucht, landschap, natuur, cultuur, werelderfgoed, duurzaamheid, gezondheid, veiligheid en klimaat. In de Omgevingsvisie komen strategische keuzes en ideeën op hoofdlijnen te staan. De uitwerking hiervan, de details, de regels, etc., komen niet in de visie, maar landen in het omgevingsplan of in eventuele omgevingsprogramma's.

De omgevingsvisie heeft de volgende doelen:

- Het is een weergave van de meest belangrijke thema's voor Hof van Twente als geheel, en voor de kernen en het buitengebied van Hof van Twente.
- Het is een inhoudelijke uitwerking van deze thema's inclusief de hoofdlijnen en hoofdzaken van het bestaand beleid.
- Het verbindt de gemeente met de samenleving; dit doen we door een stevig participatief proces in te richten.
- Het dient als kader voor opgaven, ambities van en samenwerkingen met andere overheden.

1.5 Totstandkoming van deze visie

Al in 2021 zijn we gestart met en hebben we de basis gelegd voor deze omgevingsvisie. Omdat het een groot project is, is de omgevingsvisie verdeeld in verschillende fases.

Foto: Spoorpark Goor

Bron: Arts Emotion

Fase 1: Op verkenning (ambitiedocument)

In 2021 heeft de gemeenteraad van Hof van Twente een ambitiedocument opgesteld. In dit document worden belangrijke opgaven en thema's voor de gemeente beschreven. Het ambitiedocument vormt het vertrekpunt voor de omgevingsvisie.

Fase 2: Samenvatten bestaand beleid

In de tweede fase hebben we voor al ons bestaand beleid geïnventariseerd wat relevant is en wat belangrijke elementen zijn die we mee willen nemen in ons langetermijnbeleid. Dit bestaand beleid vormt de inhoudelijke basis van de omgevingsvisie.

Fase 3: Samen bouwstenen creëren

In 2022 hebben we samen met ambtelijke organisaties, ketenpartners, stakeholders en inwoners nagedacht over de toekomst van onze gemeente. Hiervoor hebben we één ketenpartnersessie en 8 bewonersavonden georganiseerd. Wat we deze avonden hebben opgehaald, is te vinden onder 2.4: Participatie Fase IV.

Fase 4: Opstellen omgevingsvisie

In deze fase bundelen we alle opgedane informatie en schrijven we de omgevingsvisie.

Fase 5: Oplevering en verzilvering (vaststelling)

De laatste fase is het vaststellen van de omgevingsvisie. Tijdens deze fase kunnen inwoners nog één keer hun mening geven tijdens de officiële inspraakprocedure. Vervolgens stelt de gemeenteraad de omgevingsvisie vast.

Foto: Raadzaal Goor

2 Participatie

2.1 Participatieronde I

2.1.1 Meedoen en meedenken

Hof van Twente wil optimaal gebruik maken van de kracht, kennis en energie in de samenleving. Door inwoners een stem en een rol te geven en door inwoners uit te nodigen om mee te doen en mee te denken. En door goede initiatieven vanuit de samenleving te ondersteunen en mogelijk te maken. Participatie is daarbij een belangrijk speerpunt.

Hof van Twente hecht grote waarde aan de inbreng van haar inwoners, bedrijven en instellingen. We geloven dat we samen als gemeente en gemeenschap tot betere ideeën en gezamenlijke beelden komen. Samen kunnen we de kwaliteit en uitvoerbaarheid van beleid en projecten vergroten. Wij willen, daar waar het passend is, iedereen de gelegenheid bieden om te participeren bij onderwerpen die hen aangaan.

De omgevingsvisie Hof van Twente is een visie voor én van de inwoners van Hof van Twente. Op verschillende wijzen hebben onze inwoners de afgelopen tijd de mogelijkheid gehad ideeën en wensen in te brengen.

"De omgevingsvisie Hof van Twente is een visie voor én van de inwoners van Hof van Twente."

Foto: sfeerimpressie participatiesessie

Foto: sfeerimpressie participatiesessie

2.1.2 Participatieronde I (juni - juli 2022)

Vragenlijst

Bij het ophalen/aanvullen van de thema's voor de omgevingsvisie (fase 1) hebben we gebruik gemaakt van digitale participatiemethoden. Hiervoor hebben we ons online platform, het iReport, ingezet. Inwoners kregen in juni en juli 2022 de tijd om een vragenlijst over de omgevingsvisie die op dit platform openstond in te vullen. Dit hebben ruim 300 inwoners gedaan uit alle leeftijdscategorieën en uit alle kernen en buurtschappen. We hebben hiermee waardevolle input gekregen voor het vervolg. De resultaten van de vragenlijsten vind je hieronder.

2.2 Participatieronde II

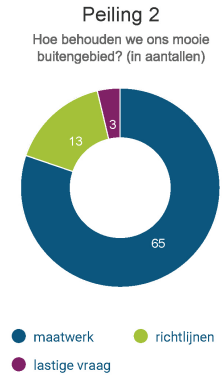
2.2.1 Participatieronde II (oktober - november 2022)

Uitkomst peilingen

Na deze vragenlijst hebben we de meningen van inwoners over een aantal onderwerpen gevraagd door middel van peilingen.

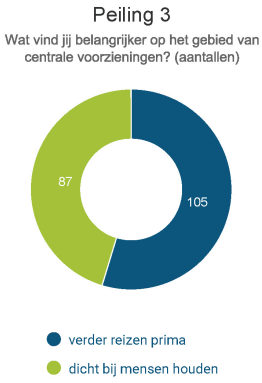
Een zestal peilingen heeft ons inzicht gegeven in onder andere het DNA van Hof van Twente en de rol die de gemeente zou moeten invullen in het maken en uitvoeren van beleid.

Zie hieronder een aantal resultaten.

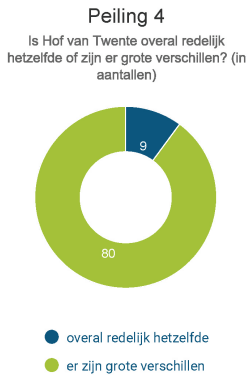
Peiling: Hoe behouden we ons mooie buitengebied? Resultaat: 65 stemmen op 'maatwerk', 13 stemmen op 'richtlijnen' en 3 stemmen op 'lastige vraag'.

iReport omgevingsvisie Hof van Twente

Peiling: Wat vind jij belangrijker op het gebied van centrale voorzieningen? Resultaat: 105 stemmen op 'verder reizen prima' tegen 87 stemmen op 'dicht bij mensen houden'.

iReport omgevingsvisie Hof van Twente

Peiling: Is Hof van Twente overal redelijk hetzelfde of zijn er grote verschillen (in aantallen)? Resultaat: 80 stemmen op 'er zijn grote verschillen' tegen 9 stemmen op 'overal redelijk hetzelfde'.

iReport omgevingsvisie Hof van Twente

2.3 Participatieronde III

2.3.1 Participatieronde III (december 2022)

Ketenpartners

In december 2022 hebben we onze ketenpartners bij ons in de Reggehof uitgenodigd om mee te denken over en input te leveren aan de omgevingsvisie. Bij deze sessie waren onder andere vertegenwoordigers van stads- en dorpsraden aanwezig, van buurgemeenten, van (semi-)publieke organisaties en van andere organisaties met wie we als de gemeente regelmatig samenwerken.

2.4 Participatieronde IV

2.4.1 Participatieronde IV (februari - maart 2023)

Roadshows

In februari en maart 2023 hebben we 8 roadshows georganiseerd. Dit hebben we in nauwe samenwerking met stads-, dorps-, buurtschapsraden en belangenorganisaties gedaan om inwoners hun inbreng voor de visie te laten geven. De resultaten van de roadshows vind je hieronder.

Je kunt de verslagen lezen door te klikken op onderstaande kaders. (Je hebt Adobe reader nodig om de verslagen te kunnen openen: deze kun je gratis downloaden via de website https://get.adobe.com/reader/?promoid=TTGWL47M).

Samenvatting roadshow buurtschappen/buitengebied west 14 februari 2023

Lees meer: Samenvatting roadshow Buitengebied west.pdf

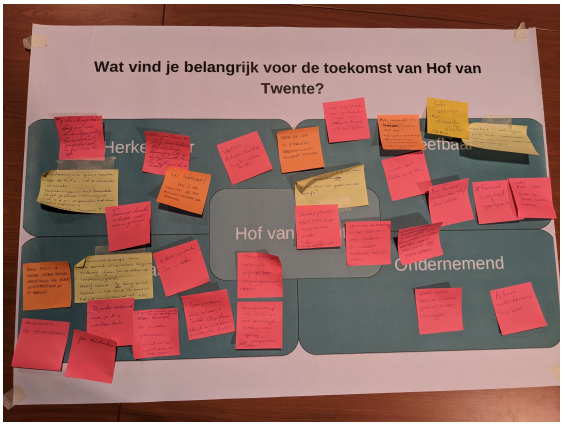
Samenvatting roadshow buurtschappen/buitengebied oost 21 februari 2023

Lees meer: Samenvatting roadshow Buitengebied Oost.pdf

Samenvatting roadshow Markelo 16 februari 2023

Lees meer: Samenvatting roadshow Markelo.pdf

Samenvatting roadshow Delden 20 februari 2023

Lees meer: Samenvatting roadshow Delden.pdf

Samenvatting roadshow Diepenheim 23 februari 2023

Lees meer: Samenvatting roadshow Diepenheim.pdf

Samenvatting roadshow Bentelo 6 maart 2023

Lees meer: Samenvatting roadshow Bentelo.pdf

Samenvatting roadshow Hengevelde 8 maart 2023

Lees meer: Samenvatting roadshow Hengevelde.pdf

Samenvatting roadshow Goor 9 maart 2023

Lees meer: Samenvatting roadshow Goor.pdf

2.5 Participatieronde V (oktober 2024)

2.5.1 Participatieronde V (oktober 2024)

De concept Omgevingsvisie heeft in oktober 2024 vier weken ter inzage gelegen. Op 16 oktober 2024 was er ook een inloopmiddag en -avond. De opkomst tijdens de inloop was overweldigend. Op de concept Omgevingsvisie hebben we 34 reacties ontvangen.

Nadat de gemeenteraad het ontwerp vrijgegeven heeft voor terinzagelegging, heeft eenieder nog de formele gelegenheid om bevindingen over het ontwerp-omgevingsvisie kenbaar te maken door het indienen van een zienswijze.

Hieronder vindt u de reactienota op de concept Omgevingsvisie Hof van Twente.

Reactienota_Concept omgevingsvisie Hof van Twente.pdf

Foto: Gemeentehuis Goor

3 De Hof in 2025

3.1 De Hof in 2025

Hof van Twente is een vitale gemeente waar het aantrekkelijk is om te wonen en te verblijven, met voorzieningen die aansluiten bij de behoefte en omvang van onze verschillende kernen. In de Hof woon je nog samen en ben je betrokken bij de buren (noaberschap) en het landschap. De gemeente kent een maatschappelijk betrokken ondernemersklimaat en een rijk verenigingsleven.

Als meerkernige gemeente is Hof van Twente een eenheid in verscheidenheid. De kernen zijn stuk voor stuk uniek en voor een groot deel zelfvoorzienend. Wonen, winkelen, werken, scholing en recreëren is vaak binnen de eigen of naburige kern mogelijk. Er is geen kern die qua grootte, uitstraling en verzorgende functie van nature een hoofdrol vervult.

Met haar grote buitengebied huisvest de gemeente ook een agrarische sector, die van oudsher een prominente rol speelt in het beheer van het landschap. Tegelijkertijd is het toerisme een belangrijke slagader.

3.2 Wat maakt de Hof van Twente uniek

3.2.1 Wat maakt de Hof van Twente uniek

In 2022 en 2023 hebben de inwoners, ondernemers en belangenorganisaties verteld wat zij waarderen aan Hof van Twente. De resultaten hiervan zijn de 'kernkwaliteiten' van Hof van Twente: waardevol landschap, cultuurhistorie, dorps, rustig en noaberschap. Deze staan centraal in deze omgevingsvisie, om te koesteren en te versterken. Wat Hof van Twente uniek maakt, zijn de:

- Veelzijdige landschappen met een verhaal
- Unieke stadjes, dorpen en landschappen
- De identiteit van onze kernen en buurtschappen
- Ruimte om te boeren
- Regionaal en economisch verbonden

3.2.2 Veelzijdige landschappen met een verhaal

Hof van Twente heeft een divers en kwalitatief hoogwaardig landschap. Het landschap bestaat uit een afwisseling van open en vlakke gebieden, zoals de essen en de jonge ontginningen, die vooral worden gebruikt voor de landbouw. En daarnaast de besloten en glooiende gebieden, zoals de houtwallen en de stuwwallen, die vooral in het teken staan van bosbouw en natuur.

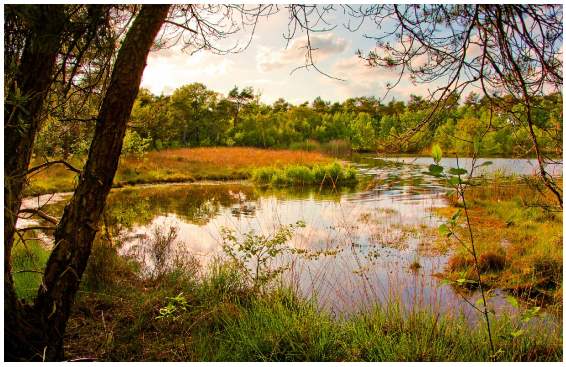

Foto: Vennen Delden

Ons landschap is ook een stukje geschiedenis. Het laat zien hoe de mensen vroeger en nu het gebied hebben gemaakt en hebben veranderd. In de landgoederen Twickel en Weldam zie je die rijke historie bijvoorbeeld terug. Het landschap is ook de basis voor de landbouw, die al eeuwenlang een rol speelt in het beheer en de inrichting van het gebied. De landbouw heeft zich ontwikkeld naar de huidige situatie, met schaalvergroting en intensivering van de veehouderij. Dit heeft gevolgen voor het landschapsbeeld, vooral in de open gebieden waar grote stallen en schuren staan.

We zijn trots op ons landschap. We doen ons best om het zo goed mogelijk te beschermen. Dit is niet alleen iets van nu. De kwaliteit van ons landschap wordt al lange tijd herkend, door de gemeente, de inwoners en de toeristen die er komen.

3.2.3 Unieke stadjes, dorpen en buurtschappen

Hof van Twente staat bekend om zijn schilderachtige landschappen, met uitgestrekte akkers, groene weilanden en historische boerderijen. Bovendien staat het landschap vol met cultuurhistorische elementen: zo telt de gemeente maar liefst zeven kastelen en zijn er historische molens en historische centra. Dit landelijk en historisch karakter draagt bij aan het karakter, de rust en sereniteit van de omgeving.

Ons karakter zie je ook terug in onze gebruiken en gewoontes. We koesteren noaberschap en saamhorigheid. En we kijken naar elkaar om. We hebben een open houding naar nieuwkomers en toeristen die willen deelnemen aan onze samenleving. Dit alles brengt ook met zich mee dat we actief zijn en graag evenementen organiseren.

Foto: Kasteel Nijenhuis

Foto: Kasteel Twickel

Hof van Twente kent daarnaast een goed voorzieningenniveau. De gemeente heeft veel te bieden op het gebied van onderwijs, zorg, cultuur, sport, recreatie en toerisme. Zo heeft de gemeente een divers aanbod van basisscholen (verdeeld over de kernen van Hof van Twente) en twee middelbare scholen. Er zijn ook mogelijkheden voor volwassenenonderwijs, zoals de Volksuniversiteit Hof van Twente. Ook zijn er verdeeld over de gemeente verschillende zorgcentra, zoals het Carintreggeland Huis De Stoevelaar in Goor en het Woonzorgcentrum St. Elisabeth in Delden.

Ook op het gebied van kunst en cultuur heeft Hof van Twente genoeg te bieden, zoals het Cultuurcentrum Herberg de Pol in Diepenheim, het Zoutmuseum in Delden, het Oranjemuseum Nieuwe Haghuis in Diepenheim en het Openluchttheater De Kösterskoele in Markelo. In Goor staat theater De Reggehof waar jaarrond ook diverse culturele evenementen plaatsvinden.

Op het gebied van sport is ook voldoende keuze. In elke kern zijn er sportaccommodaties. In enkele kernen zijn al Multifunctionele accommodaties (MFA) waargemaakt. Dit zijn accommodaties waar meerdere hobby- en sportverenigingen onder één dak gevestigd zijn. De ambitie is om in elke kern een MFA te hebben. Deze MFA'S zorgen voor meer leefbaarheid in de kernen en buurtschappen.

Foto: Sporten in sporthal Markelo

3.2.4 De identiteit van onze kernen en buurtschappen

3.2.4.1 De identiteit van onze kernen en buurtschappen

Tussen de kernen en buurtschappen van Hof van Twente onderling bestaat grote diversiteit. Elke kern vertelt zijn eigen verhaal en heeft zijn eigen identiteit weten te behouden.

3.2.4.2 Bentelo

Zo is **Bentelo** een actieve gemeenschap die regelmatig evenementen organiseert, zoals de Bentelose midzomerfeesten, en Wandelvierdaagse. Bentelo is een populaire bestemming voor wandelaars en fietsers. Bijzondere attracties zijn het Beuzels voetveer, een hand aangedreven pontje over de Hagmolenbeek en de wijngaard Hof van Twente die unieke wijnen produceert.

Foto: horeca Bentelo

3.2.4.3 Delden

Delden is zo'n stadje waar je naar toe wil blijven komen. In de sfeervolle straten vind je lokale winkels, galerieën en veel horeca. De monumentale waterpomp op het oude marktplein verklapt de sterke band tussen Delden en landgoed Twickel. Voor velen is Twickel een plek om tot rust te komen. In de schilderachtige straten is de invloed van vele generaties adellijke families duidelijk zichtbaar. Een groot deel van de stadskern dateert uit 1333. In de loop der jaren zijn veel gebouwen vakkundig gerestaureerd, hierdoor is de historie goed bewaard gebleven.

Foto: kern Delden

3.2.4.4 Diepenheim

Diepenheim is met 2.700 inwoners het kleinste stadje van Hof van Twente. Hier zijn kunst, cultuur en natuur onafscheidelijk met elkaar verbonden. Als centrum van beeldende kunst is Diepenheim zowel nationaal als internationaal een begrip. Diepenheim wordt omringd door maar liefst zes kastelen met bijbehorende landgoederen.

Foto: zomerse dag in Diepenheim

3.2.4.5 Goor

Goor kent een rijke textielgeschiedenis, die teruggaat tot de 19e eeuw. Deze geschiedenis heeft zijn sporen in de stad en in de gemeenschap achtergelaten. Zo zijn er nog een aantal gebouwen en monumenten die doen herinneren aan het textielverleden in deze stad. Deze zijn onderdeel van de identiteit, trots en erfgoed van de stad.

Ook Goor is een actieve kern. Jaarlijks organiseert Goor de School- en volksfeest (immaterieel erfgoed), waar zowel jong als oud Goor samenkomt; de Herfstfiets-4-daagse, een fietstocht door de omgeving van Goor en de Goorse Wintermarkt, waar de traditionele paardenmarkt onderdeel van is.

Foto: Schoolfeesten Goor

3.2.4.6 Hengevelde

Het dorp **Hengevelde** staat regionaal bekend om de ondernemersmentaliteit en het organisatietalent. In Hengevelde zijn maar liefst 150 bedrijven gevestigd. Samen zorgen ze voor meer dan 1.000 arbeidsplaatsen.

Ook staat Hengevelde bekend om zijn zomerfeesten. Twee weekenden in juni weten vele duizenden mensen van heinde en verre de weg naar Hengevelde te vinden. Deze zomerfeesten organiseren ze samen.

Foto: zomerfeesten Hengevelde

3.2.4.7 Markelo

Markelo is één van de oudste dorpen in Twente. Typerend voor Markelo is het landschap. De opvallend glooiende essen rondom de kern trekken hierbij je aandacht. Markelo staat bekend als het dorp van de vijf heuvels. Deze heuvels lenen zich uitstekend voor wandel-, fiets- en ruiterroutes. Vele toeristen weten Markelo dan ook te vinden. Rond Markelo vind je vooral agrarische buurtschappen, waar moderne bedrijfsvoering is gekoppeld aan eeuwenoude tradities.

Foto: Ruiters

3.2.5 Ruimte om te boeren

In Hof van Twente staan we ook bekend om onze landbouwcultuur. Al in de Middeleeuwen vestigden boeren zich op de vruchtbare gronden langs de Regge en de Schipbeek. In die tijd werd vooral graan, vlas, hennep en hop verbouwd, maar werd ook vee gehouden, en landbouw werd aangevuld met gewassen, zoals aardappelen, suikerbieten en maïs. De landbouw is al lange tijd een van de belangrijkste inkomstenbronnen voor de kernen die uiteindelijk samen gemeente Hof van Twente hebben gevormd.

Nog steeds is de landbouw een grote sector binnen Hof van Twente, en daarmee ook een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente. De meeste boeren houden zich bezig met veeteelt en akkerbouw. Tuinbouw komt in mindere mate voor in de Hof van Twente. Het verduurzamen en meer natuurinclusief boeren wordt steeds populairder. Daarnaast heeft een deel van de boeren haar bedrijfsvoering verbreed, door het aanbieden van streekproducten, zorgboerderijen en recreatie (kamperen bij de boer).

Foto: Pompoenen Bentelo

3.2.6 Regionaal en economisch verbonden

Hof van Twente is sterk verbonden met de rest van Twente. Twente staat bekend om zijn technologische en innovatieve kracht, die voortkomt uit samenwerking tussen onderwijs, onderzoek, overheid en bedrijfsleven. Hof van Twente draagt hieraan bij door de gevarieerde sociaaleconomische structuur, waarin volop ruimte is voor bedrijven en ondernemers om zich te vestigen en te ontwikkelen.

De landbouw is een belangrijke impuls geweest voor de ontwikkeling van andere sectoren, zoals de handel en de textielindustrie. Deze laatste industrie heeft gezorgd voor veel welvaart. De handel bloeide op door de aanleg van het Twentekanaal in 1936, dat de kernen verbond met andere steden en dorpen.

Hof van Twente is een gemeente die goed verbonden is met de rest van Twente, Nederland en Duitsland. De gemeente ligt aan de A1 en de A35, twee belangrijke autosnelwegen die de regio ontsluiten. Ook via het water en het spoor is Hof van Twente goed bereikbaar.

Aan het Twentekanaal liggen diverse belangrijke binnenhavens (Markelo, Goor, Delden). De havens langs het gehele Twentekanaal werken samen in de Port of Twente. Deze binnenhavens vormen samen één van de grootste binnenhavens van Nederland. De binnenhavens worden gekenmerkt door hun strategische ligging op de belangrijke Europese Northsea Baltic verkeerscorridor tussen de zeehavens en het Europese achterland in Duitsland, Polen en de Baltische staten. Deze corridor (combinatie van de modaliteiten water, weg en spoor) behoort tot de tien belangrijkste corridors in het TEN-T programma van de Europese Unie.

Recentelijk is er flink geïnvesteerd om het Twentekanaal in stand en bevaarbaar te houden. Daarbij ligt er ook een kans om het Twentekanaal in te zetten voor de mogelijkheden naar een circulaire economie.

De bedrijvigheid aan het Twentekanaal heeft de kans om deze transitie te maken. De verbinding met het Twentekanaal, en daarmee de rest van het land vergroot dat potentieel.

De Spoorlijn Oldenzaal – Zutphen (Twentekanaallijn), met stations in Goor en Delden, is voor Hof van Twente een belangrijke spoorlijn die de gemeente verbindt met de grote steden in Twente, en met het midden en westen van het land.

Hof van Twente ligt ook dicht bij andere steden en gebieden met veel voorzieningen, zoals de stedendriehoek Deventer – Apeldoorn – Zutphen en de steden Hengelo, Almelo en Enschede. Hof van Twente wil deze gunstige ligging benutten om de economische, sociale en duurzame ontwikkeling van de gemeente te bevorderen.

3.3 De opgaven waar we voor staan

3.3.1 De opgaven die op ons afkomen

In de omgevingsvisie beschrijven we hoe we zelf denken over de toekomst van Hof van Twente. Ook in de Hof ontkom je niet aan de veranderingen die in de wereld plaatsvinden. Er is een aantal bredere thema's dat in meer of mindere mate direct doorwerkt in de leefomgeving van onze inwoners. Het is aan ons om deze grote thema's zo goed mogelijk te laten landen in de Hof. De opgaven die ontstaan uit de verwachte veranderingen in Hof van Twente staan hieronder beschreven. Daarnaast moeten we ook rekening houden met opgaven die nu al volop spelen, zoals het voorzieningenniveau op peil houden of het in stand houden van het verenigingsleven. Hierover lees je meer onder het kopje 4: De Hof in 2040.

3.3.2 Landbouwtransitie

De afgelopen jaren wordt steeds vaker gesproken over de landbouwtransitie. De landbouwtransitie houdt in dat in de toekomst (een gedeelte) van de Nederlandse landbouwgrond anders gebruikt en beheerd gaat worden. Dit vanuit het gedachtegoed dat natuur en biodiversiteit hersteld en versterkt moeten worden en dat landbouw en natuur meer in balans moeten zijn. Maar dit in balans brengen gaat niet over één nacht ijs; er worden ingrijpende keuzes verwacht die veel impact zullen hebben op agrariërs en hun verdienmodel. Kortom, er ligt een opgave die ruimtelijke impact gaat hebben, maar ook impact heeft op de manier van werken in de landbouw zoals we al (decennia)lang gewend zijn.

Foto: Melkveebedrijf Ambt Delden

De afgelopen jaren wordt er steeds vaker gesproken over de landbouwtransitie. De landbouwtransitie houdt in dat in de toekomst (een gedeelte) van de Nederlandse landbouwgrond anders gebruikt en beheerd gaat worden. Dit vanuit het gedachtegoed dat natuur en biodiversiteit hersteld en versterkt moeten worden en dat landbouw en natuur meer balans in moeten zijn. Maar dit in balans brengen gaat niet over één nacht ijs; er worden ingrijpende keuzes gemaakt die veel impact hebben op agrariërs en hun verdienmodel. Kortom, er ligt een opgave die ruimtelijke impact gaat hebben, maar ook impact heeft op de manier van werken in de landbouw zoals we al (decennia)lang gewend zijn.

Er wordt gewerkt aan blijvende oplossingen voor uitdagingen op het gebied van natuur (waaronder stikstof), waterkwaliteit en klimaat. Uitgangspunt daarbij is om door een gebiedsgerichte aanpak maatregelen voor natuur, klimaat, bodem en water slim te combineren, zodat de natuur herstelt en er weer ruimte is voor ontwikkeling en vergunningverlening.

In het kader van de gebiedsgerichte aanpak heeft Overijssel de streek Twente opgedeeld in twee deelgebieden: Zuidoost Twente (ZOT) en Noordoost Twente (NOT). Hof van Twente behoort tot het deelgebied Zuidoost Twente. Binnen de Hof van Twente zijn er vier deelgebieden aangewezen als koploper project.

3.3.3 Woningbouwopgave

We hebben momenteel een groot woningentekort in Nederland. Om dit in cijfers uit te drukken: tot 2030 hebben we minimaal 900.000 nieuwe woningen nodig. De 14 Twentse gemeenten hebben samen de ambitie uitgesproken om in 2050 50.000 woningen toe te voegen, waarbij deze groei ook deels in de Hof van Twente moet landen. Dit sluit aan bij onze ambitie om in 2040 te groeien naar 40.000+ inwoners. Dat is een groei van ongeveer 5.000 inwoners. Onze huidige opgave is om de woningbouwproductie te versnellen, vooral in de kernen Goor, Delden en Markelo, waar de vraag het grootst is. We hebben hier aandacht voor het realiseren van meer betaalbare woningen, zowel in de sociale huur als in de koopsector, gericht op huishoudens met een laag- of middeninkomen.

Daarnaast ligt er een opgave om zorg te dragen voor passende huisvesting voor specifieke doelgroepen, zoals jongeren, ouderen, starters, statushouders en mensen met een zorgvraag. Deze vraag is bijvoorbeeld gerelateerd aan vergrijzing en aan de ontwikkeling dat mensen steeds zelfredzamer worden.

We zien ten slotte onze woningbouwopgave niet als een sectorale opgave. Een nieuwe woonwijk of het transformeren van gebouwen tot woningen biedt de mogelijkheid om de leefbaarheid en vitaliteit in de kernen en in het buitengebied te verbeteren. Ook hebben we vanuit het thema duurzaamheid een opgave: een groot deel van onze woningen heeft nog niet het gewenste duurzaamheidslabel. We zetten ons de komende jaren in op het verduurzamen van onze bestaande woningvoorraad, door betere isolatie en het stimuleren van energiebesparing, energieopwekking en circulariteit.

Foto: Kern Delden

3.3.4 Gezondheid

Een van de thema's die nieuw is in de Omgevingswet is het thema gezondheid. De Omgevingswet moedigt overheden en initiatiefnemers aan om vroeg in het proces plannen te ontwikkelen die niet alleen ruimtelijk zijn, maar ook de bevordering van een gezonde levensstijl ondersteunen en zorg dragen voor het beschermen van milieubeginselen.

Dat gezondheid meer aandacht krijgt, is niet voor niets: We worden ouder en het aandeel ouderen in de bevolking groeit (vergrijzing). Met het stijgende aantal ouderen in de samenleving, zien we dat de vraag naar zorg aanzienlijk toeneemt. Dit betekent dat er niet altijd voldoende capaciteit en middelen beschikbaar zijn, zoals hulpverleners en budgetten. Kortom; de druk op de zorg neemt toe.

Als reactie hierop zijn er steeds meer (technologische) ontwikkelingen die ervoor zorgen dat (zorg)hulpbehoevenden, zoals ouderen, zelfredzamer worden. Tegelijkertijd zien we ook een trend dat meer mensen last krijgen van overgewicht. Het wordt daarom steeds belangrijker dat we voldoende bewegen en dat er voldoende (openbare) ruimte is die beweging stimuleert. Met een toegankelijke en groene buitenruimte wordt het aantrekkelijker om buiten te sporten, te spelen of te ontspannen. Meer groen leidt bijvoorbeeld tot minder overgewicht, luchtwegklachten en allergieën. Ook vermindert het angst en stress. Groen in onze omgeving bevordert dus onze fysieke en mentale gezondheid.

Foto: Wandelaar Markelo

3.3.5 Klimaatverandering

Klimaatverandering is tegenwoordig een grote uitdaging. Door de uitstoot van broeikasgassen warmt de aarde op. Dit leidt tot grote veranderingen in het klimaat, met ernstige gevolgen voor ecosystemen, biodiversiteit en samenleving. Enkele voorbeelden van de effecten van klimaatverandering zijn het vaker optreden van extreme weersomstandigheden, zoals wateroverlast, hittegolven en droogte. Deze effecten hebben impact op veel aspecten van ons dagelijks leven en brengen grote opgaven met zich mee voor de inwoners, bedrijven en de overheid.

Omdat klimaatverandering iedereen raakt, zijn er innovatieve oplossingen nodig. We moeten hierbij rekening houden met de korte- en de lange termijn, zodat we ook de belangen van toekomstige generaties beschermen. Het gaat hierbij niet alleen over aanpassingen in infrastructuur, maar ook een heroverweging van hoe we omgaan met natuurlijke hulpbronnen en onze fysieke leefomgeving.

Foto: Reggetuin Goor

3.3.6 Energietransitie

De energievoorziening zal de in de komende jaren sterk veranderen. Van fossiele brandstoffen stappen we steeds meer over op wind- en zonne-energie, aquathermie en andere (nieuwe) vormen van energieopwekking en energieopslag. Voor de Hof van Twente zien we ook kansen voor mono-mestvergisting op onze agrarische bedrijven. Er zijn steeds meer veranderingen in de energie die we gebruiken, door bijvoorbeeld onze diesel- en benzineauto's te vervangen door elektrische auto's en door onze woningen aardgasvrij te maken.

Al deze ontwikkelingen leiden tot een groei van de energievraag en het aanbod, én om ruimte. Zo hebben de energieopwekkers zelf ruimte nodig. Denk aan de inpassing van zonnepanelen of windturbines op het land. Maar ook het hele hoog-, midden- en laagspanningsnet moet versterkt worden. De bouw van bijvoorbeeld nieuwe transformatorstations heeft ook een ruimtelijke impact in onze kernen en in het buitengebied.

Foto: Zonnepark Goor

4 De Hof in 2040

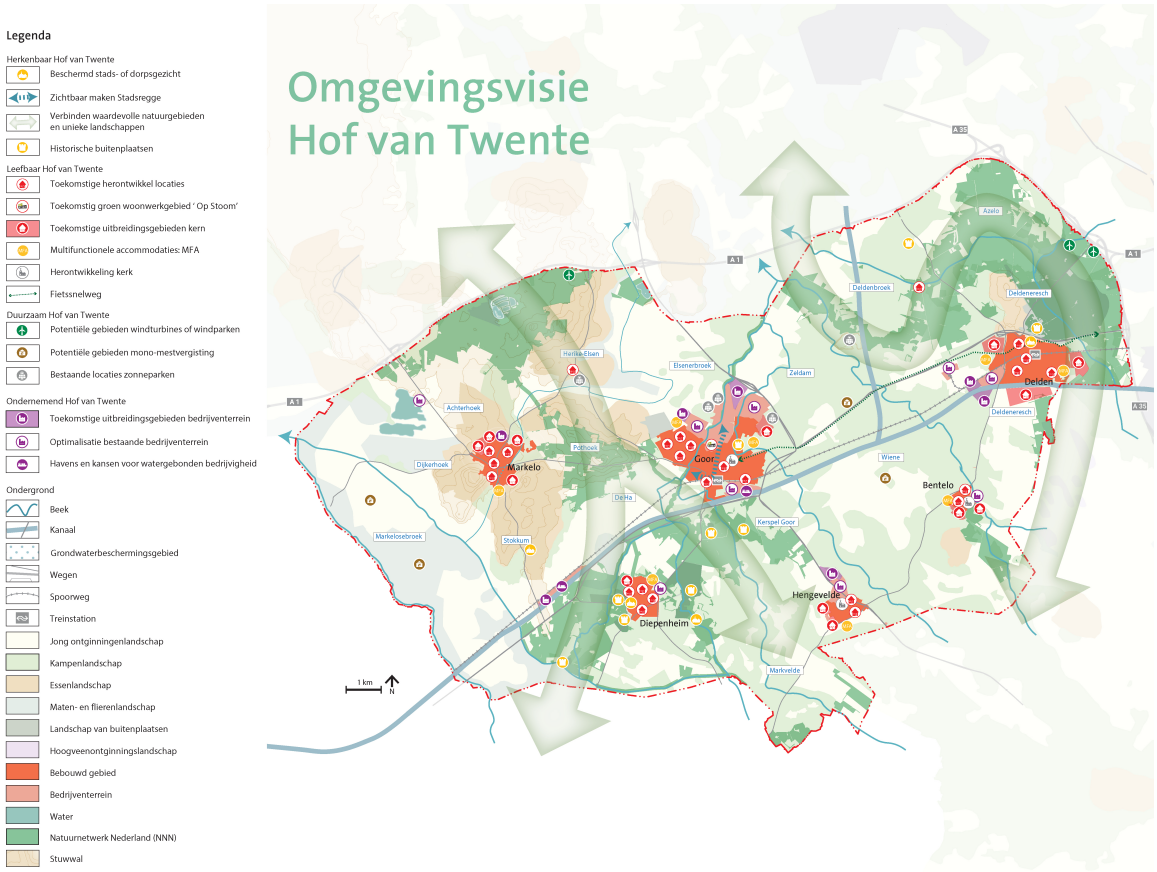
4.1 Onze visie op onze toekomst

Onderstaande kaart laat de keuzes voor de toekomst voor Hof van Twente zien. Hierin hebben we onderscheid gemaakt in vier thema's:

- **Herkenbaar Hof van Twente:** dit thema gaat onder andere over het landschap en de identiteit van Hof van Twente.
- **Leefbaar Hof van Twente:** dit thema gaat over de leefbaarheid van Hof van Twente in brede zin, bijvoorbeeld over wonen, bewegen, sporten, luchtkwaliteit en mobiliteit.
- **Duurzaam Hof van Twente:** dit thema gaat over de verduurzaming van Hof van Twente en over klimaatadaptatie en biodiversiteit.
- **Ondernemend Hof van Twente:** dit thema gaat over allerlei soorten van ondernemen in Hof van Twente, zoals agrarische bedrijvigheid, MKB en horeca.

De opgaven binnen deze thema's en de visie op deze thema's lichten we hieronder verder toe.

Nadat we onze visie op de vier thema's hebben beschreven, gaan we in op onze visie per kern én het buitengebied (hier vallen de buurtschappen ook onder). De Roadshows die voor elke kern en twee keer voor het buitengebied hebben plaatsgevonden, zijn belangrijke input hiervoor geweest.

Kaart: omgevingsvisie Hof van Twente

5 Herkenbaar Hof van Twente

5.1 De grootste opgaven

De gemeente Hof van Twente wordt gevormd door de kernen Bentelo, Delden, Diepenheim, Goor, Hengevelde en Markelo en de 13 buurtschappen. Eén gemeente, maar wel met diversiteit. Bijvoorbeeld in het landschap. Het landschap van de Hof van Twente is zeer divers. Het grondgebruik door landbouwers en landgoedeigenaren is bepalend geweest voor de vorming van het huidige landschap. Ook op cultuurhistorisch vlak is er diversiteit: de gemeente kent meer dan 380 rijksmonumenten en 112 gemeentelijke monumenten, variërend van boerderijen, kerken en huizen tot bruggen, sluizen en 7 historische buitenplaatsen.

Allemaal waardevolle elementen, elementen die Hof van Twente karakter geven en vormen. De opgave voor 2040 is daarom ook om deze elementen zo veel als mogelijk te beschermen en terug te laten komen, om nog meer dan nu te zorgen voor erkenning van het landschap en de cultuurhistorische elementen, en om de waardevolle elementen zowel in hun waarden te laten als beleefbaar te maken.

5.2 Onze visie op het hoofdthema voor 2040

5.2.1 Onze visie op het hoofdthema voor 2040

Als het gaat over de herkenbaarheid van Hof van Twente, dan hebben we het enerzijds over de ervaring en beleving van het landschap en van de stads-, kern- en dorpsgezichten. Anderzijds hebben we het over sociale en culturele elementen die het karakter van de kernen en dorpen typeren en die zodoende ook invloed hebben op de fysieke leefomgeving van de gemeente. Binnen dit thema hebben we daarom twee hoofddoelen die we in de volgende paragrafen verder uitwerken:

"We behouden en versterken onze stads-, dorpsgezichten. We verbinden waardevolle natuurgebieden en unieke landschapselementen. We behouden en transformeren vrijkomende kerken naar multifunctionele gemeenschapsgebouwen."

5.2.2 We behouden en versterken onze stads-, dorpsgezichten

In onze gemeente zijn vier beschermde stads- en dorpsgezichten aangewezen; Delden, Diepenheim, Stokkum en Den Haller. Dit zijn gebieden in een stad, dorp of buurtschap die een bijzonder cultuurhistorisch karakter hebben en die zijn gebouwd of aangelegd voor de Tweede Wereldoorlog. We willen deze karakteristieke stads-, dorpsgezichten behouden. Voor de voortzetting van de ruimtelijk karakteristiek, willen we ze bij toekomstige nieuwe ontwikkelingen beschermen. We willen graag beschermde stadsgezichten en panden aan met name de straatzijde zo goed mogelijk beschermen en behouden. Aan de achterzijde (niet-zichtzijden) zien we meer mogelijkheden voor ontwikkeling.

5.2.3 We behouden en versterken onze kerken

Veel kerken in Hof van Twente staan onder druk. Door veranderende geloofspraktijken, teruglopende ledenaantallen en hoge lasten komen de komende jaren meerdere kerken naar verwachting leeg. We willen deze kerken daar waar kan behouden door deze her te bestemmen zodat het multifunctionele gemeenschapsgebouwen in een kern blijven. We blijven hiervoor in gesprek met geloofsgemeenschappen en onze inwoners. We zetten in op de onderlinge samenwerking tussen kerken en gemeenschap om kerken zorgvuldig te beschermen en actief in te zetten voor toerisme en identiteit. Zodat kerken duurzame en maatschappelijk waardevolle toekomstplekken kunnen blijven.

Foto: centrum Delden

We stellen bij nieuwe ontwikkelingen onze kernspecifieke karakteristieken, zoals landschappelijke kenmerken, bebouwing en het cultureel erfgoed als leidend. In het bijzonder denken we hierbij aan de ontwikkelingen op het terrein van de voormalige Twentse Stoombleekerij in Goor. Bovendien vragen we van onze inwoners en bedrijven meer aandacht voor onze cultuurhistorie en onze stads- en dorpsgezichten. We willen hen motiveren om zich in te zetten voor het behoud en de restauratie van monumentale panden, het organiseren van culturele activiteiten en het promoten van gebieden met een hoge cultuurhistorische waarde.

Foto: Locatie voormalige stoomblekerij Goor

5.2.4 We verbinden waardevolle natuurgebieden en unieke landschapselementen

Het landschap is waardevol voor de gemeente Hof van Twente. Daarom zullen we, ook in de toekomst, ons blijven inzetten om het landschap van Hof van Twente zoveel mogelijk te beschermen én te versterken. Het landschap van Hof van Twente is divers, maar heeft tegelijkertijd ook een duidelijke structuur. In het westen, rond Markelo, zien we in het landschap de stuwwal terug. Het oosten bestaat daarentegen vooral uit plateaus. En in het midden is vooral het dekzandgebied aanwezig.

Belangrijke onderdelen in deze landschapsstructuren is het reliëf en het watersysteem. Tegelijkertijd vinden we in deze landschappen waardevolle cultuurhistorische elementen. Onze visie is om gebieden met landschapselementen en cultuurhistorische waarden zoveel mogelijk bij elkaar te laten komen, waarbij uiteraard de unieke kenmerken behouden blijven. We gaan daarom niet voor éénzelfde landschappelijk beeld voor Hof van Twente. Maar voor een beeld waar landschap in beweging is; het ene subtiel in het andere overloopt en waar historische kenmerken ruimte en aandacht krijgen.

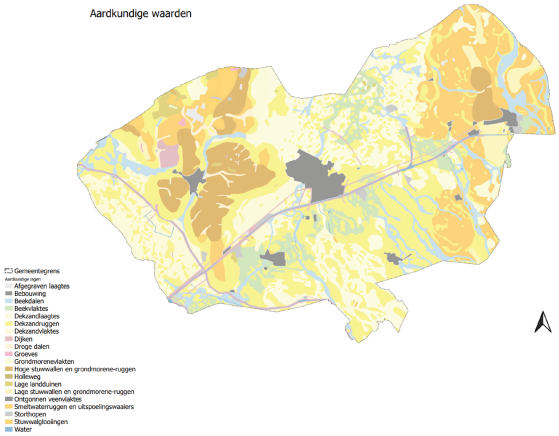

Foto: Markelo van boven

Foto: G. Hillebrand

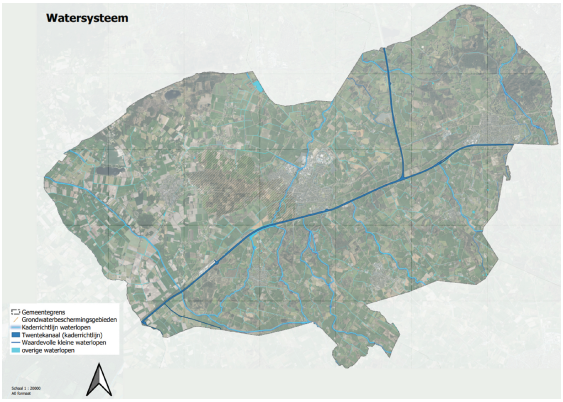

Foto: Landschap Hof van Twente

Kaart: Aardkundige waarden Hof van Twente

Het watersysteem in Hof van Twente bestaat uit beken, sloten, vennen, plassen en het Twentekanaal en heeft meerdere functies, die uiteindelijk invloed hebben op de natuur, de landbouw, de cultuurhistorie en de leefbaarheid van het gebied. Ons doel is om samen met het waterschap toe te werken naar een toekomstbestendig watersysteem. Dat betekent dat het watersysteem bijdraagt aan herstel en verbetering van de ecologische kwaliteit, voldoende voorzienend is voor de landbouw, toevoegt aan de recreatieve waarde van het gebied en leidend is binnen toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen.

Kaart: Watersysteem Hof van Twente

De afgelopen jaren hebben we ons al ingezet om ons watersysteem te versterken en beken weer te laten meanderen zoals de Bovenregge en de Bolscherbeek. Deze trend zetten we graag voort om ook daarmee meer water vast te houden in het gebied. Op de plateaus doen we dit door herstel van de natuurlijke waterhuishouding en door behoud en herstel van vennen en veengebieden. In het dekzandgebied zetten we in op een sterkere verbinding van het watersysteem. Zo verbinden we beken met elkaar en met de Regge. In dit gebied laten we cultuurhistorische elementen ook sterker terugkomen, om zo ook de beleefbaarheid van water te vergroten. Zo geven we bijvoorbeeld meer aandacht aan de textielgeschiedenis van de Regge. Mede in het kader van klimaatverandering geven we juist in het stuwwal-/verzamelgebied aandacht aan waterveiligheid. Dit doen we door het creëren van meer ruimte in beekdalen.[1]

1 Landschapsontwikkelingsplan

6 Leefbaar Hof van Twente

6.1 De grootste opgaven

Een van de grote opgaven binnen het thema Leefbaar Hof van Twente is woningmarkt. Er is krapte op de woningmarkt en vooral voor jongeren/starters zijn er onvoldoende woningen en is een soepele doorstroming in veel gevallen niet mogelijk. Dit leidt ertoe dat jongeren en jonge gezinnen -soms noodgedwongen moeten- vertrekken. Dat heeft niet alleen effect op de woonbehoeften van de betreffende personen zelf, ook doet het wat met de leefbaarheid binnen de kernen en buurtschappen. Kortom, de opgave die we hebben is: het woonaanbod van de gemeente Hof van Twente moet beter aansluiten op de huidige, als ook de toekomstige woonbehoefte.

Ook een opgave binnen het thema Leefbaar Hof van Twente is vergrijzing. Tot in ieder geval het jaar 2040 zien wij een sterke vergrijzing van de bevolking. Dit is het gevolg van de steeds groter wordende groep ouderen, de babyboomgeneratie. Dit wordt ook nog eens versterkt door het steeds ouder worden van onze inwoners. We spreken daarom ook wel van een dubbele vergrijzingsopgave. Vergrijzing heeft onder andere invloed op (de betaalbaarheid van) onze gezondheidszorg. Daarnaast is het ook onderdeel van onze woonopgave.

Een andere grote opgave binnen Leefbaar Hof van Twente is de gezondheid van onze inwoners. Hierbij gaat het om zowel de fysieke als mentale gezondheid. En zeker op dit tweede aspect, de mentale gezondheid, willen wij ons focussen in deze omgevingsvisie. Wij zijn ons ervan bewust dat er -mede door de 24-uurseconomie- steeds meer van onze inwoners wordt gevraagd; doordat we altijd ‘aan staan’, ervaren we meer stress en wordt de prestatiedruk groter. Daarnaast wordt onze samenleving steeds individualistischer. Dit kan als gevolg hebben dat meer mensen zich eenzaam gaan voelen en dat er meer sprake van zelfredzaamheid nodig zal zijn.

Kortom, we willen van alles in onze leefomgeving om deze zo prettig mogelijk te maken voor onze inwoners. Met alle ontwikkelingen die eraan komen en ruimtelijke opgaven die er liggen, is het daarom een éxtra opgave om voldoende ruimte te houden om de leefomgeving te beleven.

Foto: Kern Delden

Foto: Markt

Foto: Kern Hengevelde

6.2 Onze visie op het thema voor 2040

6.2.1 Onze visie op het thema voor 2040

Hof van Twente is een gezonde gemeente en wil dat ook blijven: een fijne leefomgeving met goede voorzieningen, waar mensen hun eigen leven kunnen leiden met ondersteuning waar nodig, en zich betrokken voelen. Wij zien het als onze taak om dit te blijven faciliteren, stimuleren en activeren.

Kern van ons beleid is de focus op positieve gezondheid met zowel aandacht voor gezondheidsbescherming als gezondheidsbevordering. Gezondheidsbescherming kan gaan over het bewaken van de kwaliteit van ons drinkwater, verkeersveiligheid of de luchtkwaliteit. Bij gezondheidsbevordering gaat het over het stimuleren van een gezonde leefstijl. We zetten daarom in op een gezonde leefomgeving die een goede milieukwaliteit heeft én die bijdraagt aan de persoonlijke fitheid van onze bewoners (fysiek en mentaal). Nieuwe ontwikkelingen hebben dus niet alleen ruimtelijke gevolgen, maar ook sociale gevolgen. Daarom maken we bewuste keuzes die rekening houden met de sociale aspecten van onze omgeving, zoals het bevorderen van ontmoeting en verbinding, het stimuleren van gezondheid en welzijn en het vergroten van leefplezier.

Binnen dit thema hebben we vier hoofdambities die we in de volgende paragrafen verder uitwerken:

6.2.2 In 2040 hebben we voldoende geschikte woningen

6.2.2.1 In 2040 hebben we voldoende (geschikte) woningen

Een leefbare gemeente betekent dat er voor alle doelgroepen voldoende geschikte woningen beschikbaar zijn, voor zowel onze huidige als onze toekomstige bewoners. Vanuit het Rijk is Twente aangewezen als groei regio. De 14 Twentse gemeenten hebben samen in de regionale ontwikkelstrategie (ROS) de ambitie uitgesproken om in 2050 circa 50.000 woningen toe te voegen aan Twente. Deze groei kan ook deels in de Hof van Twente landen. We willen in 2040 groeien naar 40.000+ inwoners. Dat is een groei van ongeveer 5.000 inwoners. Onze huidige opgave is om de woningbouwproductie te versnellen, vooral in de kernen Goor, Delden en Markelo, waar de vraag het grootst is en deze kernen zijn goed bereikbaar via spoor en/of gelegen aan de snelweg A1/A35. We spreken daarom van een woningbouwopgave. Binnen deze opgave hebben we vier ambities opgesteld:

- Versnellen van de woningbouw
- De juiste woning op de juiste plek
- Bestaande voorraad toekomstbestendig maken
- Waarborgen vitaliteit en leefbaarheid in alle kernen en het buitengebied

6.2.2.2 Versnellen van de woningbouw

Om de versnelling van de woningbouw te realiseren zetten we in op een aantal middelen. Allereerst programmeren we meer woningen dan we volgens onze prognoses nodig hebben: 130% van onze woningbehoefte. Zo kunnen we eventuele vertragingen in de planuitvoering opvangen en zorgen we voor voldoende woningaanbod. Daarnaast kopen we strategisch grond aan in kernen en buurtschappen waar we een goede woningvoorraad willen realiseren. We zetten ons extra in om leegstand van vastgoed te transformeren naar woningen. Zo kunnen we bestaand vastgoed benutten en leegstand verminderen. We staan open voor flexibele vormen van wonen om in ieder geval op de korte termijn aan de woonvraag te voldoen. We zetten in op het transformeren van vrijkomende agrarische bebouwing naar woningen. Daar waar mogelijk clusteren we deze woningen op bestaande erven of aan de rand van een kern. Voor woningbouw en voor een buurtschap passen we maatwerk toe zoals we eerder in de buurtschap Stokkum hebben gedaan. Zo kunnen we bijdragen aan de vitaliteit en leefbaarheid van het buitengebied en de ruimtelijke kwaliteit verbeteren.

Foto: Starterswoningen Bentelo

6.2.2.3 De juiste woning op de juiste plek

We leveren maatwerk voor kernen en buurtschappen, met een goede mix van (sociale) woningbouw voor jongeren en starters, ouderen en alleenstaanden.

We leveren maatwerk voor kernen en buurtschappen, met een goede mix van (sociale) woningbouw voor jongeren en starters, ouderen en alleenstaanden. We geven hierbij speciale aandacht aan onze startende jongeren die op termijn door willen groeien naar een andere passende woning. Ook willen we onze ouderen faciliteren die op zoek zijn naar een woonvorm die past bij de levensfase van het ouder worden. Ouderen verdienen een mooie plek voor hun oude dag. Het toenemend aantal ouderen de komende jaren brengt een uitdaging met zich mee. Op de eerste plaats voor de ouderen zelf. Steeds meer (aanstaande) ouderen realiseren zich dat een volgende levensfase andere eisen stelt aan het wonen en spelen hier op

in. Er zijn verschillende varianten denkbaar van het traditionele woonzorgcomplex tot modernere hofjes. Wij zullen initiatieven op dit terrein van harte faciliteren waar dit kan en stimuleren waar dit nodig is.

In dit kader is de betaalbaarheid van de woning ook van groot belang. We zetten daarom in op het realiseren van meer betaalbare woningen. Dit doen we door de doelgroepenverordening in te zetten, waardoor we gericht woningen kunnen bestemmen voor sociale koop en geliberaliseerde huur voor middenhuur.

Foto: Woningen Goor

We gaan ook sturen op het woningbouwprogramma van marktpartijen in overeenkomsten en het maken van prestatieafspraken. Bij nieuwbouwprojecten zorgen we voor voldoende betaalbare woningen.

We willen voldoen aan onze maatschappelijke verplichting om statushouders en vluchtelingen op te vangen en een passende plek te bieden. Statushouders hebben recht op een woning en we maken ons er hard voor om te voldoen aan de taakstelling.

We onderzoeken woningbouw in alle kernen, maar we zien de grootste kansen in de kernen Goor en Delden. Beide kernen zijn per trein verbonden met Hengelo, Enschede en Zutphen en vormen daarmee aantrekkelijke plekken om te wonen. Nieuwe woningbouw draagt bij aan het op peil houden van ons voorzieningenniveau en de leefbaarheid in onze kernen.

6.2.2.4 Bestaande voorraad toekomstbestendig maken

Het aantal 75-plussers in onze gemeente gaat fors toenemen. Een groot deel van deze doelgroep zal, gezien de inkomenspositie, niet in aanmerking komen voor een sociale huurwoning, waardoor de behoefte aan woningen in de vrije sector huur en koop toeneemt. Zodoende zetten we in op het realiseren van meer levensloopbestendige appartementen, patiowoningen en meergeneratiewoningen.

We zetten in op het realiseren van meer levensloopbestendige appartementen, patiowoningen en meergeneratiewoningen.

Het is van belang dat we onze woonopgaven en andere maatschappelijke en ruimtelijke opgaven zoveel als mogelijk combineren. Dat vraagt om een verbinding met thema's als vitaliteit en leefbaarheid van kernen, het veranderend woonzorglandschap, duurzaamheid en energie en klimaatadaptatie.

Foto: Centrum Goor

6.2.2.5 Waarborgen vitaliteit en leefbaarheid in alle kernen en het buitengebied

Onze inwoners zijn bezorgd over de toekomst van hun kern. Ze maken zich vooral zorgen over het vertrekken van de jeugd/starters uit de kern en buurtschap. Dit gaat over zowel het vrijwillig wegtrekken van jongeren omdat ze een studie, baan of liefde elders hebben gevonden. Óf het onvrijwillig wegtrekken van jongeren omdat ze geen (betaalbare) woning in hun kern of buurtschap kunnen vinden. In combinatie met de vergrijzing heeft dit ook veel invloed op het voorzieningenniveau in de kernen, dat aan het afnemen is. We zetten daarom in op een evenwichtige verdeling van de bouwopgave onder alle kernen en het buitengebied. In alle kernen bouwen we passend en betaalbaar voor zowel jongeren, gezinnen en ouderen.

De komende jaren gaan we in overleg met de woningcorporaties ons best doen om voldoende betaalbare woningen voor alle doelgroepen te realiseren. We hebben de ambitie om huurwoningen met voorrang toe te wijzen aan de eigen inwoners in de Hof. Voor koopwoningen kijken we naar het invoeren van een zelfbewoningsplicht.

6.2.3 In 2040 is onze leefomgeving gezonder en veiliger

6.2.3.1 In 2040 is onze leefomgeving gezonder en veiliger

De afgelopen jaren hebben steeds meer onderzoeken laten zien dat we ons niet enkel moeten focussen op het beschermen van de gezondheid van onze inwoners, bijvoorbeeld in de vorm van een goede luchtkwaliteit en beperkte tot geen geur- en geluidoverlast, maar ook het stimuleren -ofwel het 'bevorderen'- van de gezondheid van onze inwoners. We bevorderen de leefomgeving door hem zo in te richten dat het aantrekkelijk is om een rondje te gaan wandelen vanuit je eigen huis of door te gaan sporten in het sportpark dichtbij je huis. Maar gezondheid bevorderen doe je ook door bepaalde dingen juist níet te doen. Door juist geen cafetaria naast een school te plaatsen of door geen grote verkeersaantrekkende weg naast een kinderdagverblijf te plaatsen (of andersom). In dit kader streven we ernaar dat bij keuzes die impact hebben op onze leefomgeving het bevorderen van de gezondheid en/of een gezonde leefstijl te allen tijde wordt meegenomen.

Gezondheid wordt ook gestimuleerd door nabijheid van groen. Ruimte voor groen krijgt daarom een belangrijke plek in onze te maken keuzes en ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. We benadrukken het belang en de rol van grondeigenaren en bewoners bij vergroening van onze gemeente. Groen op private gronden levert namelijk ook een bijdrage aan de beleving van de leefomgeving.

"Gezondheid wordt ook gestimuleerd door nabijheid van groen."

Foto: Reggetuin Goor

De fysieke leefomgeving nodigt uit tot ontmoeten en brengt mensen bij elkaar. De afgelopen jaren is het gevoel van eenzaamheid onder onze inwoners gestegen. Wij willen dit terugdringen, door onder andere het behouden en/of realiseren van ontmoetingsplekken (buurtcentra, wandelpaden, sportcentra). We streven ernaar om de fysieke leefomgeving zodanig in te richten dat het mogelijk maakt en uitnodigend is om op meerdere manieren ((denk)sport, wandelen, fietsen, fitness, voeding, yoga, e.d.) actief te zijn. Een groene omgeving zien wij hierbij als een belangrijke stimulans.

Foto: Wandel- en fietsnetwerkborden Azelo

Ook de fysieke toegankelijkheid is onderdeel van bewegen en ontmoeten. In Hof van Twente zijn de belangrijkste bushalten aangepast ten behoeve van goede toegankelijkheid, in combinatie met de introductie van lagevloerbussen door de vervoerders. *Indien nodig, zullen we de fysieke toegankelijkheid nader verbeteren*. Waarbij we rekening houden met het gebruik van het OV voor blinden en slechtzienden en een dementievriendelijke inrichting.

6.2.3.2 We zorgen voor een veilige leefomgeving

De openbare ruimte straalt uit dat het veilig is om daar te verblijven dan wel je te verplaatsen. Dat houdt in dat de openbare ruimte overzichtelijk, schoon en logisch ingericht is. We doen ons best om bedrijventerreinen en woongebieden zo veilig en leefbaar mogelijk te maken. De technische staat van de openbare ruimte moet goed zijn waardoor we wegen, stoepen, bruggen, etc. veilig kunnen gebruiken. Verlichting is daarbij een belangrijk element. De afgelopen jaren is de sociale veiligheid in Hof van Twente sterk toegenomen. We streven ernaar om deze trend voort te zetten en waar mogelijk de sociale veiligheid verder te verbeteren.

6.2.3.3 Aanpak ondermijning in de leefomgeving

We hechten groot belang aan een veilige en weerbare leefomgeving, waarin inwoners, ondernemers en bezoekers zich vrij en beschermd voelen. Een belangrijke bedreiging voor deze leefbaarheid is ondermijning: het proces waarbij de onderwereld gebruik maakt van legale structuren, zoals vastgoed, vergunningen of ondernemersactiviteiten, om criminele activiteiten te faciliteren. Dit vormt een ernstige aantasting van de integriteit van het openbaar bestuur en het vertrouwen in de overheid.

Hoewel ondermijning vaak onzichtbaar is, manifesteert het zich ook in landelijke gebieden, bijvoorbeeld via de verhuur van schuren of loodsen voor illegale praktijken zoals drugslabs. We werken preventief en integraal aan de aanpak van ondermijning. Dit gebeurt onder andere door:

- Voorlichting en bewustwording in het buitengebied en bij kwetsbare doelgroepen;
- Samenwerking met ketenpartners zoals politie, RIEC, OM en de Belastingdienst;
- Inzet van de Wet Bibob bij vergunningverlening en vastgoedtransacties;
- Het uitvoeren van integrale handhavingsacties gericht op signalen van ondermijning.

Met deze aanpak streven we naar een leefomgeving die sociaal veilig, weerbaar en rechtvaardig is.

Foto: Diepenheim

6.2.3.4 Geluid

Geluidshinder is de afgelopen jaren, net als het landelijke gemiddelde, licht toegenomen. De gemeente streeft ernaar deze trend te keren en geluidshinder waar mogelijk te verminderen. Dit doen we door aandacht te besteden aan geluidproductieplafonds en waar nodig geluid reducerende maatregelen te treffen. Daarnaast houden we rekening met geluidshinder bij de inrichting van de leefomgeving.

6.2.3.5 Omgevings-/milieuaspecten

We werken voortdurend aan een gezonde en veilige leefomgeving, met aandacht voor luchtkwaliteit, geluid, geur en externe veiligheid. Hierbij nemen we wettelijke normen als basis en streven we, waar mogelijk, naar verdere verbeteringen.

- **Externe veiligheid**: Het beheersen van risico's rondom bedrijven en het transport van gevaarlijke stoffen blijft een belangrijk aandachtspunt. Bij nieuwe ontwikkelingen houden we rekening met de veiligheid van inwoners en het milieu.
- **Luchtkwaliteit**: Hoewel de luchtkwaliteit voldoet aan de wettelijke eisen, onderzoeken we mogelijkheden voor verdere verbetering. Hierbij richten we ons bijvoorbeeld op het informeren van inwoners en het stimuleren van duurzame mobiliteit.
- **Geur**: We zetten ons in om geurhinder zoveel mogelijk te beperken, bijvoorbeeld door innovatieve technieken en zorgvuldig ruimtegebruik toe te passen.

Door een integrale aanpak combineren we milieu-, natuur- en veiligheidsmaatregelen om een gezonde en duurzame leefomgeving te creëren. We betrekken onze inwoners actief bij initiatieven die bijdragen aan deze ambitie.

Stilte en donkerte

Stilte en donkerte worden gezien als waardevolle kwaliteiten binnen onze gemeente. Het behoud hiervan blijft een prioriteit. We vermijden onnodige verstoring en houden rekening met het natuurlijke ritme van flora en fauna.

Foto: Zonsondergang Goor

6.2.3.6 Bodem, ondergrond en water

We volgen de nationale beleidslijn om bodem en water sturend te laten zijn in visies en plannen. Dit principe houdt in dat het water- en bodemsysteem de basis vormt voor de (toekomstige) inrichting van onze gemeente. In ons omgevingsbeleid zoeken we daarom naar oplossingen die zich goed verhouden tot het water- en bodemsysteem. Als we bij (ruimtelijke) keuzes sturen op basis van het water- en bodemsysteem, dan kunnen we veilig en gezond in onze gemeente blijven wonen, werken en leven. Ook als we te maken krijgen met een ander en grillig klimaat. Uitgangspunt is maatwerk, waarbij continue zorg is voor de kwaliteit van de bodem en ondergrond. Hierbij denken we aan het voorkomen van verontreiniging en aantasting van de bodemkwaliteit bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.

Grote hoeveelheden productieafval van een asbestproducent uit Goor zijn in ons milieu terechtgekomen. Dit heeft als gevolg dat de gemeente nu asbestbodemverontreinigingslocaties heeft. De sanering van de asbestbodemverontreinigingslocaties is in gemeente Hof van Twente en omliggende gemeenten een groot en langlopend vraagstuk. Wij hebben als gemeente zelf een Masterplan Asbest opgesteld. De integrale, geprioriteerde aanpak van en omgang met asbest in de bodem wordt in een (regionaal) programma uitgewerkt. De volgende ambities zijn opgenomen in het meerjarenprogramma:

- Focus ligt op het verwijderen (saneren) op basis van stimuleringsmaatregelen
- Risico's volksgezondheid hebben hoge prioriteit
- Gebiedsgerichte aanpak
- Integrale aanpak van de asbestproblematiek is cruciaal
- Asbestdakenverwijdering is een maatschappelijk probleem
- Grootste deel asbestbodemgeld in Hof van Twente besteden

Met de provincie en de omliggende gemeenten wordt intensief samengewerkt om tot een goede aanpak van de asbestbodemlocaties te komen. Met het afsluiten van een samenwerkingsovereenkomst tussen de provincie, Hof van Twente en omliggende gemeenten is hieraan gevolg gegeven.

6.2.3.7 Schoon drinkwater

Tussen Markelo en Goor ligt het waterwingebied Goor-Herikerberg. Dit voorziet de inwoners van de Hof van Twente van schoon drinkwater. Belangrijk in dit kader is daarom het beschermen van de voorraad grondwater die bestemd is voor drinkwaterproductie om voldoende schoon drinkwater te hebben. Klimaatverandering kan ertoe leiden dat we minder water beschikbaar hebben voor de productie van drinkwater en dat we meer water moeten verbruiken. Daarom moeten we nu plannen maken en zorgdragen voor de duurzame veiligstelling van de drinkwatervoorziening. Om duurzaam zorg te dragen voor zowel kwalitatief als kwantitatief voldoende schoon drinkwater gaan we verspilling tegen zowel bij particulieren als bedrijven.

6.2.3.8 Droogte en wateroverlast

Het aantal droge zomers neemt naar verwachting tot 2050 verder toe. Bij het droogste klimaatscenario van het KNMI zou in 2050 zo'n 30 millimeter minder neerslag vallen dan in het huidige klimaat. Dit leidt tot een lagere grondwaterstand en heeft gevolgen voor zowel landbouw, natuur als drinkwaterwingebieden. Zo kunnen verzakkingen van funderingen en het rioolstelsel ontstaan, treedt er schade op aan vegetatie en ontstaat er een watertekort voor irrigatie binnen de landbouwsector door bijvoorbeeld droogvallende beken. Doordat de watergangen te weinig fris water ontvangen, staat het water stil en krijgen bacteriën en algen de kans om te groeien. Als gevolg ervan gaat het water stinken en gaan planten en dieren dood. Omdat meer dan 70% van de Twentse gronden in particuliere handen is, moeten we samen met onze inwoners, ondernemers, agrariërs en natuurorganisaties hiervoor aan de slag. Samen maken we onze leefomgeving met elkaar een stuk aangenamer.

Ook worden door de opwarming van het klimaat regenbuien zwaarder. De kans op hevige regenval in korte tijd is nu al 2 tot 5 keer groter dan vroeger. Waar we eerder een doorrekening maakten van onze riolering met buien van 20 millimeter in één uur, toetsen we nu op buien van 70 millimeter in één uur; dit betekent dat er 70 liter water valt op één vierkante meter, wat gelijk staat aan 7 emmers water. Normaliter vangt de riolering het hemelwater op of kan het water de bodem in zakken, maar bij hevige regenbuien kan de riolering het niet allemaal verwerken. Vooral de laaggelegen gebieden en wijken met veel verharding zijn kwetsbaar voor wateroverlast. Hierdoor kunnen tuinen, straten en zelfs gebouwen onder water komen te staan. Ook de kans op grondwateroverlast neemt toe door nattere winters met mogelijke gevolgen zoals funderingsschade, gezondheidsproblemen of groen en bomen die afsterven door verrotting of schimmelvorming.

6.2.4 In 2040 zijn onze voorzieningen nog steeds toegankelijk en nabij

We ambiëren diversiteit in winkelaanbod. We streven naar dagelijkse winkelvoorzieningen in de nabijheid. Niet- dagelijkse voorzieningen clusteren we op grotere afstand. We streven naar een sluitend netwerk van maatschappelijke voorzieningen gecombineerd in multifunctionele accommodaties. Uitgangspunt is dat in elke kern tenminste één bruisend ontmoetingspunt voor inwoners (jong en oud) aanwezig is, dat goed bereikbaar is, ook voor minder mobiele doelgroepen.

Foto: De Hofte Hengevelde

We streven naar aantrekkelijke winkelgebieden. Concentratie kan daarbij een middel zijn om leegstand te voorkomen. We zoeken daarbij naar een balans tussen uitnodigend voor voetgangers, bereikbaarheid en ingepast parkeren met het oog voor kwaliteit van de openbare ruimte.

Sporten is een manier om ons lichaam en onze geest fris en gezond te houden. Wij willen onze leefomgeving daarom zo uitnodigend mogelijk maken om te gaan sporten. Onder andere onze mooie sportvoorzieningen, zoals de multifunctionele accommodatie (MFA) dragen hieraan bij.

We willen onze bestaande MFA's behouden en indien nodig verbeteren / revitaliseren. Daarnaast vinden wij dat elke kern een MFA zou moeten hebben. Initiatieven voor nieuwe MFA's ondersteunen we op basis van een goede onderbouwing. Wij willen hierin nadrukkelijk de jeugd uitnodigen om (meer) te gaan sporten.[1]

Foto: Sportzaal Diepenheim

Foto: Sportcomplex Bentelo

De ontwikkelingen in het onderwijs en in onze samenleving, maar ook demografische ontwikkelingen vragen een andere kijk op de organisatie van onderwijs en hierop toegespitste huisvestingsvormen. Het onderwijs zal moeten anticiperen op hoe de omgeving zich ontwikkelt, zodat het voldoende draagvlak behoudt. We gaan voor onderwijsvoorzieningen die ook andere maatschappelijke doelen dienen. Hierdoor

wordt op een brede manier gekeken naar de ontwikkeling van het kind, zowel binnen áls buiten school. Zo werken meerdere professionele partners samen. Op deze wijze ontstaat een sluitend netwerk van toegankelijke expertises, activiteiten en faciliteiten gericht op het tot ontwikkeling brengen van alle kinderen. Het concept van Brede Maatschappelijke Voorziening wordt primair gevormd door de basisscholen, inclusief voorschoolse educatie in de vorm van peuterspeelzaalwerk en / of kinderdagopvang. Zij vormen de 'kern', gericht op het realiseren van een doorlopende leerlijn van het kind. Deze educatieve kern vormt de basis voor een 'Brede School'.

Foto: School Azelo

1 Uit actief Noaberschap, eigen woorden

6.2.5 In 2040 is onze gemeente nog steeds bereikbaar en onze mobiliteit duurzaam en veilig

6.2.5.1 In 2040 is onze gemeente nog steeds bereikbaar en onze mobiliteit duurzaam en veilig

"De mobiliteitsambitie van gemeente Hof van Twente is om een duurzame, veilige, bereikbare en leefbare gemeente te zijn, waar iedereen zich prettig en gemakkelijk kan verplaatsen".

6.2.5.2 Duurzaam

Voor het verduurzamen van onze mobiliteit hanteren we in volgorde de 3 V's van duurzame mobiliteit:

Verminderen

We vermijden onnodige verplaatsingen door te kiezen voor bijvoorbeeld thuiswerken en door bewust stil te staan bij ons verplaatsingsgedrag. We verminderen het aantal kilometers door een goed locatiebeleid. Door functies op een logische plek te situeren, proberen we het aantal verplaatsingen en de lengte ervan te beperken. Als gemeente stellen wij het voorbeeld door thuiswerken te faciliteren.

We vermijden onnodige verplaatsingen door te kiezen voor bijvoorbeeld thuiswerken en door bewust stil te staan bij ons verplaatsingsgedrag.

Verschuiven

We verschuiven onze verplaatsingen van de auto naar te voet, met de fiets of met het openbaar vervoer. Dit sluit aan bij het STOMP-principe, wat de wenselijke volgorde aangeeft: Stappen, Trappen (fietsen), Openbaar vervoer, MaaS (Mobility as a Service/deelmobiliteit) en als laatste de Privéauto).

We verschuiven onze verplaatsingen van de auto naar te voet, met de fiets of met het openbaar vervoer.

We willen inwoners stimuleren om zich meer te voet of te fiets te bewegen. Lopen en fietsen is goed voor de gezondheid en het milieu, zonder dat het een groot beslag legt op de openbare ruimte. We willen de bestaande fietsroutes aantrekkelijk houden, zodat deze gebruikt kunnen worden door recreatief fietsverkeer en werknemers stimuleren om op de fiets naar het werk te gaan. In onze kernen wordt het gebruik van langzame vervoerwijzen gestimuleerd door met behulp van het parkeerbeleid geleidelijk over te gaan naar minder parkeerruimte voor de auto. Dit doen we o.a. door bij nieuwe ontwikkelingen een meer sturend parkeerbeleid te voeren (lagere parkeernorm bij nieuwe ontwikkelingen) en bij nieuwbouwlocaties en onze winkel- en centrumgebieden de bereikbaarheid voor fietsers en voetgangers te bevoordelen t.o.v. die voor het autoverkeer. Dit zorgt voor prettig(er) en veilig(er) wonen, werken, spelen en recreëren.

Verschonen

Wanneer een verplaatsing met de auto onvermijdelijk is, kiezen we voor een gedeelde auto, delen we onze rit met anderen en zorgen we voor de minst vervuilende wagen. We kijken naar de mogelijkheden voor het realiseren van deelmobiliteit binnen de gemeente. Daarnaast zijn er een aantal carpoolplaatsen in de gemeente, namelijk aan de Holterweg vlak bij de A1 en aan de Oude Postweg in Goor bij de kruising van de N346 en de N347. Vlak over de gemeentegrenzen liggen ook nog twee carpoolterreinen, carpoolplaats Delden-Hengelo bij de A35 en carpoolplaats Enter bij de A1. Tot slot zetten we in op verduurzaming van het wagenpark, zoals vastgesteld in de Integrale laadvisie Hof van Twente. Wij geven als gemeente het goede voorbeeld door ons eigen wagenpark te verduurzamen door gebruik te maken van elektrische voertuigen of voertuigen die gebruik maken van alternatieve (duurzame) brandstoffen.

Wanneer een verplaatsing met de auto onvermijdelijk is, kiezen we voor een gedeelde auto, delen we onze rit met anderen en zorgen we voor de minst vervuilende wagen.

6.2.5.3 Veilig

Wij blijven streven naar een zo groot mogelijke afname van het aantal (slachtoffers van) verkeersongevallen. Allereerst wordt gekeken naar verkeersongevallenconcentraties en de oorzaak van deze ongevallen. Daarnaast zetten we zo veel mogelijk in op een risicogestuurde aanpak van verkeersonveiligheid. Hierbij wordt voornamelijk gekeken naar wegen met hoge risico's, zoals hoge snelheden in combinatie met onvoldoende goed ingerichte wegen. Daarnaast hebben bestuurders vanzelfsprekend hierin ook een eigen verantwoordelijkheid. Huftergedrag (o.a. onder invloed of te hard rijden) en afleiding (o.a. het gebruik van mobiele telefoon) zijn namelijk twee steeds groter wordende oorzaken van ongevallen. Kortom: het verbeteren van de verkeersveiligheid is een brede maatschappelijke verantwoordelijkheid.

6.2.5.4 Bereikbaar

Hof van Twente is goed ontsloten via de weg (A1 en A35), het spoor (stations Goor en Delden) en het water (Twentekanaal). Daarnaast is het fietsnetwerk compleet, alle benodigde verbindingen zijn namelijk aanwezig voor zowel woon-werk verkeer als recreatief verkeer. Verder worden al onze kernen bediend door een of meerdere buslijnen. Daarmee is de bereikbaarheid van onze gemeente goed op orde en dat willen we zo houden.

Foto: Station Delden

7 Duurzaam Hof van Twente

7.1 De grootste opgaven

Hof van Twente moet zich inzetten voor de energietransitie. Dit kunnen we doen door ons energieverbruik op bepaalde onderdelen te verminderen en door vervuilende energiebronnen te vervangen door schone energiebronnen. Dat is een grote opgave. Het verminderen van energieverbruik (door bijvoorbeeld de auto te laten staan en de fiets te pakken) vraagt om verandering van gedrag. Gedrag dat al tientallen jaren in ons systeem zit verankerd. Daarnaast vragen nieuwe, schone energiebronnen (zoals windturbines, biogas en zonnevelden) om een ruimtelijke inpassing in het schaarse aanbod van ruimte. Daarbij komt

nog, dat niet alles op het elektriciteitsnet past, omdat dat (bijna) vol is. Dit betekent dat we ons net moeten verzwaren, zodat we weer voldoende netcapaciteit hebben om te voldoen aan de huidige én de toekomstige vraag.

Ook hebben we binnen Hof van Twente verschillende opgaven als gevolg van klimaatverandering. Zo kunnen hevige regenbuien leiden tot hoogwater in de beken en het Twentekanaal. Ook op straat ontstaat dan overlast; wanneer er veel steen is, kan het water niet weg, bij harde regenbuien blijft het water dus langer op straat staan wat tot gevaarlijke situaties kan leiden. Extreme hitte kan leiden tot hitte-eilanden in onze kernen, wat verschillende gezondheidseffecten met zich mee kan brengen; en (extreme) droogte heeft negatieve effecten op onze natuur en landbouw. Ook kan klimaatverandering ertoe leiden dat we minder water beschikbaar hebben voor de productie van drinkwater en dat we meer water moeten verbruiken. Daarom moeten we nu plannen maken en zorgdragen voor de duurzame veiligstelling van de drinkwatervoorziening.

Hof van Twente heeft ten aanzien van het verbeteren van de biodiversiteit een belangrijke ambitie. We zetten ons in voor het behoud en de versterking van de biodiversiteit in onze gemeente. Wanneer mensen onze Hof van Twente binnen fietsen, wandelen of rijden denken ze ‘wauw’ bij het zien van de kleurrijke ecologische bermen. Deze bermen verbinden samen met de karakteristieke houtwallen en bloeiende akkerranden onze waardevolle natuurgebieden.

Het boerenland is gevarieerd, functionele landerijen wisselen af met kruidenrijke akkers en coulissen. De gezonde vruchtbare bodem zorgt ervoor dat kunstmest bijzaak is geworden. Economisch profiteren onze boeren en andere ondernemers van deze vooruitgang van de biodiversiteit. Onze groene kernen vormen een gezonde leefomgeving en voor kinderen is spelen in de natuur terug door de groene schoolpleinen. Kortom: het is in Hof van Twente voor inwoners, gasten en heel veel diersoorten aangenaam vertoeven.

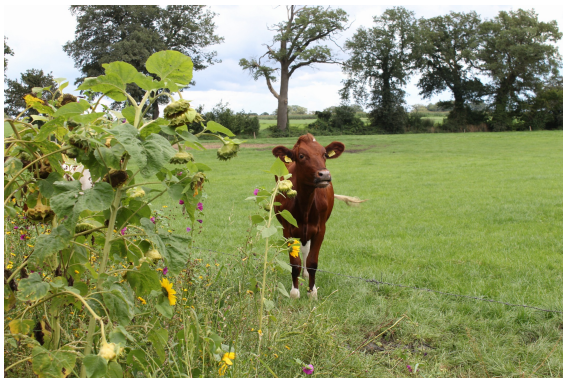

Foto: Bloeiende akkerrand bij boerderij Ambt Delden

7.2 Onze visie op het hoofdthema voor 2040

7.2.1 Onze visie op het hoofdthema voor 2040

In Hof van Twente zijn we al jaren volop bezig om te verduurzamen. Onze visie is om in 2040 een gemeente te hebben die (bijna) volledig gebruik maakt van duurzame energiebronnen. Dit doen we stapsgewijs. Ons doel voor 2040 is energieneutraal gemeentelijk vastgoed, voor 2040 een energieneutrale gemeente en voor 2040 een CO2 neutrale gemeente. Deze energiebronnen gaan hand in hand met de kwaliteiten van onze fysieke leefomgeving. Waar mogelijk zien wij duurzame oplossingen om onze biodiversiteit te versterken.

We zetten in op een klimaatrobuuste leefomgeving. Oftewel, een leefomgeving die voorbereid is op de gevolgen van klimaatverandering, zoals droogte, extreme hitte, heftige regenbuien en overstromingen.

Wij zien tevens biodiversiteit als belangrijk element in de duurzame ontwikkeling van onze leefomgeving. Daarnaast heeft een goed ecosysteem nog andere functies, zoals het afvangen van CO2 en fijnstof. We geven niet alleen aandacht aan biodiversiteit in ons buitengebied, maar kijken ook naar hoe we de biodiversiteit in onze kernen vergroten.

Binnen dit thema hebben we daarom vier hoofdambities die we in de volgende paragrafen verder uitwerken:

- We dragen zorg voor een toekomstbestendige en duurzame energievoorziening
- We stimuleren duurzame mobiliteit
- We denken en handelen klimaatrobuust
- We zetten in op een biodiverse leefomgeving

7.2.2 In 2040 hebben we een toekomstbestendige en duurzame energievoorziening

In het Meerjaren Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid heeft de Gemeenteraad de doelstelling vastgelegd dat de gemeente Hof van Twente in 2035 energieneutraal moet zijn. Hiervoor hebben we een route uitgestippeld waarbij we ons gezamenlijk met onze inwoners en bedrijven in gaan zetten om deze doelstelling te behalen. Energiebesparen en verduurzamen doen we niet als gemeente alleen. We gaan daarom lokale initiatiefnemers stimuleren om zelf te investeren in duurzame energie.

Foto: Zonnepanelen op dak melkveebedrijf Ambt Delden

Ons doel is om zoveel mogelijk energie te besparen en wat we nog gebruiken duurzaam op te wekken binnen onze gemeentegrenzen. Om deze doelstelling te bereiken zijn grootschalige productielocaties voor de opwekking van elektriciteit nodig in een combinatie van zon, wind en monomestvergisting. Daarnaast blijven we op de hoogte van de ontwikkelingen rondom andere vormen van energie. We beseffen dat grootschalige(r) opwekkingen afhankelijk zijn van netcapaciteit en de ontwikkelingen rondom energie opslagsystemen. Daarom willen we de verbindingen tussen opwek en gebruik zo sterk mogelijk maken. Bij bedrijfsmatige nieuwbouw stellen we de eis van opwek van eigen energie (neutraal). Voor de realisatie hiervan en het geschikt maken van het netwerk werken we samen met ketenpartners (TenneT, Enexis en Cogas). Samen met de RES (Regionale Energiestrategie)-regio Twente dragen we bij aan de landelijke doelstellingen om energieneutraal te worden.

Om de energietransitie te laten slagen is een zorgvuldig participatieproces nodig. Grootschaliger windenergie is afweegbaar in geval van lokale, gedragen initiatieven. Zonnevelden vanuit lokale initiatieven kunnen een bijdrage leveren aan de opgave die Hof van Twente heeft in grootschalige energie-opwek. Ze moeten dan wel op de juiste manier ingepast worden. Wij staan zonnevelden op agrarische gronden in principe niet toe. Alleen daar waar het lokale buurtinitiatieven zijn. Per geval wordt dan beoordeeld hoe het eventuele zonneveld ingepast wordt in het landschap. Samen met onze agrariërs zetten we maximaal in op het benutten van de mogelijkheden van monomestvergisting. Naast de opbrengst van biogas werken we tegelijkertijd aan de reductie van methaanemissie.

Voor de warmtetransitie maken we plannen op regionaal, gemeente en wijkniveau. De nieuwe wijken bouwen we volledig energieneutraal. In de bestaande wijken stimuleren we betere isolatie van woningen en de aansluiting op duurzame warmtebronnen, zodat deze woningen een goed energielabel krijgen.

7.2.3 In 2040 is onze mobiliteit verduurzaamd

Voor het verduurzamen van onze mobiliteit hanteren we in volgorde de 3 V's van duurzame mobiliteit:

Verminderen

We vermijden onnodige verplaatsingen door te kiezen voor bijvoorbeeld thuiswerken en door bewust stil te staan bij ons verplaatsingsgedrag. We verminderen het aantal kilometers door een goed locatiebeleid.

We vermijden onnodige verplaatsingen door te kiezen voor bijvoorbeeld thuiswerken en door bewust stil te staan bij ons verplaatsingsgedrag.

Door functies op een logische plek te situeren, proberen we het aantal verplaatsingen en de lengte ervan te beperken. Als gemeente stellen wij het voorbeeld door thuiswerken te faciliteren.

Verschuiven

We verschuiven onze verplaatsingen van de auto naar te voet, met de fiets of met het openbaar vervoer. Dit sluit aan bij het STOMP-principe, wat de wenselijke volgorde aangeeft: Stappen, Trappen (fietsen) Openbaar vervoer, MaaS (Mobility as a Service/deelmobiliteit) en als laatste de Privéauto).

Dit doen we o.a. door bij nieuwe ontwikkelingen een meer sturend parkeerbeleid te voeren (lagere parkeernorm bij nieuwe ontwikkelingen) en bij nieuwbouwlocaties en onze winkel- en centrumgebieden de bereikbaarheid voor fietsers en voetgangers te bevoordelen t.o.v. die voor het autoverkeer.

Als werkgever geven wij het voorbeeld door voor onze eigen medewerkers andere vervoersmiddelen zoals fietsen en het openbaar vervoer aantrekkelijker te gaan maken ten opzichte van de auto. Daarbij doen wij ook een beroep op andere werkgevers in onze gemeenten om hetzelfde te doen.

Verschonen

Wanneer een verplaatsing met de auto onvermijdelijk is, kiezen we voor een gedeelde auto, delen we onze rit met anderen en zorgen we voor de minst vervuilende wagen.

Wanneer een verplaatsing met de auto onvermijdelijk is, kiezen we voor een gedeelde auto, delen we onze rit met anderen en zorgen we voor de minst vervuilende wagen.

We stimuleren elektrisch vervoer door te werken aan een dekkend laadinfrastructuurnetwerk in de openbare ruimte. Om de druk op de openbare ruimte beperkt te houden, is ons eerste uitgangspunt dat gebruikers van elektrische voertuigen (EV-rijders) zoveel mogelijk laden op privaat terrein. EV-rijders die geen toegang hebben tot een privaat laadpunt, moeten kunnen uitwijken naar semipublieke en publieke laadpunten. We zien het als onze rol om zorg te dragen voor een basisnetwerk van publieke laadpunten, door het proactief, strategisch en op aanvraag realiseren van laadpunten. Bedrijven hebben hun eigen verantwoordelijkheid in het verzorgen van een laadinfrastructuur voor bedrijfsmatig transport. Innovatieve oplossingen voor elektrisch laden volgen we en indien gewenst realiseren we dit.

Wij geven als gemeente het goede voorbeeld door ons eigen wagenpark te verduurzamen door gebruik te maken van elektrische voertuigen of voertuigen die gebruik maken van alternatieve (duurzame) brandstoffen. Vervolgens willen we gaan bekijken in hoeverre we deze voertuigen bijvoorbeeld in de weekenden kunnen laten gebruiken als deelvoertuigen door inwoners.

We organiseren ook campagnes om de (elektrische) fiets als een belangrijk alternatief voor de auto op afstanden korter dan 15 km te promoten. Bij nieuwbouwontwikkelingen streven we naar autoluwe(re) gebieden en (aantrekkelijke) fiets- en wandelinfrastructuur om zo inwoners te stimuleren om te gaan wandelen of te fietsen. De fietssnelweg door de gemeente zorgt dat de kernen Goor en Delden worden aangetakt op de fietssnelweg F35.

Foto: Centrum Delden

7.2.4 In 2040 denken en handelen we klimaatrobuust

We werken toe naar een klimaatrobuuste leefomgeving. Dit betekent dat onze leefomgeving bestand is tegen hitte, droogte, wateroverlast en overstroming. Veel effecten als gevolg van klimaatverandering

kúnnen we simpelweg niet voorkomen, maar we kunnen ons in veel gevallen wél voorbereiden en onze leefomgeving aanpassen op veranderingen in het klimaat.

Ons aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering en het versterken van de biodiversiteit zijn twee grote uitdagingen voor gemeente Hof van Twente. Het is niet het één of het ander, maar juist allebei. We willen de snelheid waarmee het klimaat verandert afremmen. En omdat de gevolgen van klimaatverandering al merkbaar zijn, starten we met het klimaatbestendig maken van onze omgeving en het herstellen van de biodiversiteit van onze gemeente.

We moeten ons dus aanpassen aan het veranderende weer, op het gebied van groen, wonen, recreatie, infrastructuur, gezondheid en veiligheid. We geven daarom de komende jaren meer aandacht aan het onderdeel klimaatadaptatie bij nieuwe visies en plannen. In het plan Visie en ambitie klimaatadaptatie en biodiversiteit hebben we onze voorbereidingen op de veranderingen in het klimaat al verder uitgewerkt. Hierin zijn doelstellingen en leidende principes geformuleerd om invulling te geven aan hittestress, wateroverlast, droogte en biodiversiteit. Hierdoor blijven onze inwoners tijdens hete zomerdagen koel, dankzij voldoende groen en schaduw, en genieten van een goede nachtrust. We willen hemelwater zoveel mogelijk vasthouden waar het valt, zodat de bodem als een spons werkt en er ruimte blijft voor planten en dieren. Dit helpt ook om wateroverlast en hitteproblemen te voorkomen. Kortom: het is in Hof van Twente voor inwoners, gasten en heel veel diersoorten aangenaam vertoeven.

Foto: Moestuinen Delden

Een klimaatrobuuste leefomgeving creëren doen we niet alleen zelf. We werken met een drietrapsraket, waarbij we in eerste instantie inzetten op:

- ***Stimuleren.*** Bij stimuleren gaat het met name over het stimuleren van onze inwoners, ondernemers en coöperaties om zelf actief mee te helpen aan een klimaatadaptieve inrichting, door bijvoorbeeld maatregelen op en rond hun eigen huis/bedrijfsgebouw te nemen. Hiervoor werken we onder andere met de stimuleringsregeling regenton, het afkoppelen van regenwater en de aanleg van groenblauwe daken
- Vervolgens ***faciliteren***. Vanuit faciliteren vermijden we hitte-eilanden. We zorgen voor voldoende berging van hemelwater zodat het lokaal kan infiltreren of vertraagd kan worden afgevoerd. Zoveel mogelijk water vasthouden op locatie om schaarste in droge perioden te voorkomen is het uitgangspunt. Het vergroten van berging van hemelwater realiseren we door aanleg van zogenaamde groenblauwe structuren.
- En ***borgen***. We borgen het nemen van klimaatadaptieve maatregelen af bij nieuwe ontwikkelingen door dit in de planvorming als vereiste mee te laten nemen.

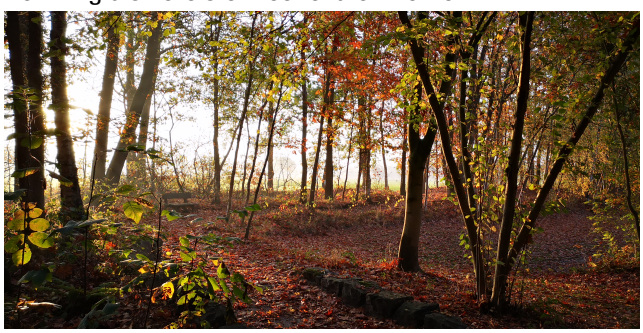

Foto: bos in herfst Hof van Twente

In het kader van klimaatrobuust kijken we ook specifiek naar het Twentekanaal. Het Twentekanaal is een belangrijke schakel voor de scheepvaart en de watervoorziening van Twente en omstreken. Het belangrijkste doel is dat het transport van het Twentekanaal, de primaire functie van het kanaal, niet in gevaar komt. De belangrijkste functies van het kanaal zijn aan- en afvoer van water (in zowel natte als droge perioden) en scheepsvaart. Helaas is, met name tijdens de afgelopen zomers, ook zichtbaar geworden dat het Twentekanaal kwetsbaar is voor droogte. Droogte en hitte zorgen voor een beperking in wateraanvoer en een toename in de watertemperatuur. Dit heeft negatieve gevolgen op de water- en bodemkwaliteit. Daarnaast wordt de natuur negatief beïnvloed door het droogvallen. Dit kan leiden tot habitatverlies en aantasting van het ecosysteem. Droogte bedreigt bovendien de drinkwatervoorziening.[1]

Er moet daarom voldoende water beschikbaar zijn voor het voeden van de beken aan de noordzijde van het kanaal.

1 https://geostenen.grid.rws.nl/portal/apps/Cascade/index.html?appid=d6ca4e4ddf5743d7b201a70cd4f1c422

7.2.5 In 2040 hebben we een leefomgeving waarbij is ingezet op biodiversiteit

Biodiversiteit staat voor de verscheidenheid aan leven binnen soorten, tussen soorten en tussen de ecosystemen waartoe ze behoren. En deze verscheidenheid in soorten is belangrijk voor ons. We hebben het namelijk nodig voor gezond wonen, gezond werken en gezond recreëren. Biodiversiteit zorgt er namelijk voor dat onze lucht fris is, ons water schoon, ons klimaat stabiel(er) en onze oogst succesvol.

Foto: Buitengebied Delden

Hof van Twente zet in op het vergroten van de biodiversiteit. De soortenrijkdom gaat achteruit, dus is het (zeker in onze fraaie gemeente Hof van Twente) van belang om in te zetten op behoud en vergroting van de biodiversiteit. Samen met onze inwoners en (agrarische)ondernemers willen we binnen de gemeente de achteruitgang van de biodiversiteit stoppen en streven we zelfs naar het vergroten van de biodiversiteit.

Dit doen we onder andere door zorg te dragen voor groene erven, ecologisch bermbeheer, bloeiende akkerranden, en groene schoolpleinen, en deze vast onderdeel van onze leefomgeving te maken. Bij nieuwe ontwikkelingen in de buitenruimte nemen we biodiversiteit dus altijd mee.

Foto: Buurtproject in Goor

8 Ondernemend Hof van Twente

8.1 De grootste opgaven

De agrarische sector staat onder druk. Niet alleen door toenemende regeldruk, maar ook door gebrek aan opvolging. We zitten midden in een transitie van de landbouw. Dit heeft zowel economische als landschappelijke gevolgen, omdat ons landschap in hoofdzaak is gevormd en beheerd door agrarische activiteiten.

Foto: Agrarisch bedrijf Diepenheim

Hof van Twente is een gemeente waar men graag komt recreëren, op de fiets of te voet. De meeste bezoekers komen in de zomermaanden. Opgave voor Hof van Twente is onder andere om jaarrond aantrekkelijk te zijn voor recreanten, voor het in stand houden van (horeca)voorzieningen.

Hof van Twente is een gemeente met een gevarieerde sociaaleconomische structuur waar volop ruimte is voor bedrijven en ondernemers om zich te vestigen, om door te ontwikkelen en om te groeien. Opgave is om te blijven ontwikkelen, om mee te gaan met ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid, arbeidsparticipatie en vrijetijdseconomie.

De gemeente Hof van Twente biedt binnen haar gemeentegrenzen plaats aan ca. 3.000 bedrijven, van kleine ZZP'er in de woonwijk tot grote werkgevers waar de inwoners oprecht trots op zijn. Deze bedrijven willen we graag behouden, faciliteren en waar mogelijk helpen om zich te ontwikkelen en te groeien.

Foto: Industrie langs kanaal Delden

8.2 Onze visie op het hoofdthema voor 2040

8.2.1 Onze visie op het hoofdthema voor 2040

De huidige bedrijven binnen Hof van Twente leveren niet alleen ca. 15.000 arbeidsplaatsen op, maar zijn ook een substantieel onderdeel van de sociaal economische structuur in diverse kernen. De betrokkenheid van de ondernemers bij de omgeving is diep geworteld en heeft dan ook een grote impact op het (verenigingsleven binnen de kernen, waarbij sponsoring en noaberschap ook daadwerkelijk leeft. Hierdoor willen we de gevestigde bedrijven dan ook de ruimte blijven bieden om te blijven ondernemen of groeien binnen de gemeentegrenzen.

Hof van Twente is een ondernemende gemeente en wil dit in de toekomst ook blijven. Daarom streven we naar een gezond economisch klimaat, waarbij leefbaarheid en een hoog voorzieningenniveau belang-

rijke onderdelen zijn. Maar ook de werkgelegenheid in Hof van Twente moet in de toekomst op peil blijven, zowel kwantitatief als kwalitatief. Onze kracht zit daarbij in de 'schaal' van ondernemerschap, het MKB. Lokale en/of nieuwe initiatieven geven we kansen door ruimte vrij te maken en te faciliteren.

Binnen dit thema hebben we daarom vier hoofdambities die we in de volgende paragrafen verder uitwerken:

8.2.2 In 2040 is onze agrarische sector meer toekomstbestendig

8.2.2.1 Vooruitstrevende positie van onze agrariërs behouden

Hof van Twente is een veelzijdige plattelandsgemeente die samen met agrariërs actief vormgeeft aan de maatschappelijke ontwikkelingen binnen de agrarische sector. Die vooruitstrevende positie willen we graag voor onze agrariërs behouden. Gezamenlijk gaan we op zoek naar nieuwe manieren om de landbouw toekomstbestendig te maken. We willen daarvoor met elkaar de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van het buitengebied actief en helder uitwerken.

Daarnaast gaan we onze landbouw verduurzamen. We zorgen ervoor dat de landbouw in balans is met de natuurlijke systemen en met ons landschap. Onze agrariërs dragen bij aan biodiversiteit en dragen zorg voor duurzame teelten met geïntegreerd gewasbeheer. Het bevordert bodem- en ecosysteemgezondheid, weerbare gewassen en efficiënte gewasproductie, op de plekken waar dat passend is. Bij het agrarische grondgebruik staat de productie van goed en veilig voedsel voor mens en dier voorop en wordt blootstelling van omwonenden aan vermijdbare gezondheidsrisico's voorkomen.

Inwoners nemen we mee in hoe boeren duurzaam voedsel produceren. Hierdoor hebben onze inwoners meer kennis over gezonde voeding en meer waardering voor de agrarische sector. Samen met boeren, onderwijs en maatschappelijke organisaties ontwikkelen we projecten die inwoners en vooral jeugd meer in aanraking laat komen met de productie van voedsel.

We ondersteunen in het organiseren van samenwerkingen in lokale distributie van duurzame producten aan lokale en regionale consumenten via supermarkten en horeca (korte ketens). Ook stimuleren we samenwerkingsverbanden tussen veehouders en akkerbouwers om meer kunstmest te vervangen door (bewerkte) mest (Mest op Maat), en plantaardige en dierlijke productieketens lokaal en regionaal te koppelen.

Foto: Monovergister veehouderij Markelo

Foto: Melkveebedrijf Ambt Delden

Wij willen het agrarische karakter van onze gemeente behouden. Binnen de mogelijkheden die er zijn willen we onze agrariërs blijven steunen, want er wordt veel gevraagd van hun aanpassingsvermogen. We hebben een open houding en korte lijnen naar onze agrariërs en zijn al dikwijls met hen in gesprek, onder andere via onze erfcoaches. Dat blijven we doen. Met maatwerk en creatief meedenken kunnen, blijven en moeten we onze agrarische sector en onze familiebedrijven steunen en perspectief bieden, bijvoorbeeld door ondersteuning bij het ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen. Onteigening zien wij niet als een oplossing.

Foto: Koeien in weiland met bloeiende akkerrand

8.2.2.2 Duurzaam en klimaatneutraal landgebruik

Steeds meer boeren werken in een gesloten productiecyclus. In 2050 moet de landbouw en het landgebruik klimaatneutraal zijn. Als gemeente bieden we perspectief voor de boeren door activiteiten die de stikstofuitstoot terugdringen en CO2 vasthouden te stimuleren. We gaan ook met een aantal boeren pilots starten die gericht zijn op het verbeteren van de bodemkwaliteit en het vasthouden van CO2. Daarnaast stimuleren we circulariteit door grondstoffen goed te gebruiken en reststromen te beperken.

Met de omslag naar kringlooplandbouw in diverse vormen wordt de Hof een (nationaal) voorbeeld in het behouden van gezonde agrarische bedrijven. Mét onze boeren realiseren we bredere maatschappelijke doelen, maken we de leefomgeving gezonder en dragen we samen bij aan de klimaatdoelen.

We willen onze boeren ondersteunen om de mogelijkheden van mono-mestvergisting optimaal te gebruiken. We moedigen ze aan om hun eigen bedrijf te analyseren en samen te werken om “biogashubs” op te zetten. Met mono-mestvergisting kunnen de boeren meer verdienen, meer groen gas produceren en minder stikstof en methaan uitstoten.

Wij zien kansen en willen ruimte geven voor aanpassing in bedrijfsvoering en verbreding van agrarische bedrijven. Boeren verdienen aan biodiversiteit verhogende activiteiten en andere ecosysteemdiensten in Hof van Twente. We betalen de boeren voor maatschappelijke doelen: biodiversiteit vergroten, CO2 vasthouden in de bodem, aanleg en beheer landschapselementen, energie-opwekking met monomest-

vergisting et cetera. Ook is er ruimte voor transitie naar agroforestry en innovaties in de intensieve veeteelt. Daarnaast denken we aan nieuwe verdienmodellen die bijdragen aan opgaven voor aanleg en beheer natuur en/of duurzame energie-opwekking (bijv. zon/wind en biogas), maar ook aan bijdragen in de Vrijetijdseconomie in de vorm van Agritoerisme, B&B, vergaderruimtes, caravanstalling et cetera.

8.2.2.3 Vrijkomende agrarisch verbouwing

De laatste jaren beëindigen steeds meer agrariërs hun bedrijfsactiviteiten en deze tendens zet zich ook de komende jaren nog voort. Hierdoor komen de voormalige agrarische bedrijfsgebouwen leeg te staan. We zoeken enerzijds naar mogelijkheden tot hergebruik van de bebouwing. Anderzijds zoeken we naar maatregelen om de sloop te bevorderen. De Rood voor Rood-regeling is hiervoor in het leven geroepen. Hiervoor maken we gebruik van het beleid Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving, ontwikkel nu de erfenis voor de toekomst (hierna te noemen KGO-beleid).

We werken met het KGO-beleid. De terugloop in de landbouw maakt het voor de leefbaarheid en de economische vitaliteit van het landelijk gebied noodzakelijk dat zich in vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen (hierna te noemen Vab's) andere functies kunnen vestigen. Doelen van het KGO-beleid zijn:

- het leveren van een bijdrage aan de versterking van de vitaliteit van het platteland;
- het behouden van de sociale structuren;
- het realiseren van nieuwe economische dragers in het landelijk gebied;
- het benutten van de resterende economische waarde van Vab voor andere bedrijvigheid;
- het versterken van de biodiversiteit van het landelijk gebied;
- het slopen van landschapontsierende stallen.

Foto: Buitengebied Hof van Twente

We stimuleren functiemenging in het buitengebied. In het kleinschalige landschap zijn landbouw, recreatie, wonen en natuur met elkaar verweven en hebben ze een organische plek gevonden. Voor inwoners van het buitengebied is deze mix van functies waardevol, omdat het werkgelegenheid en voorzieningen biedt. Bovendien biedt het voor bedrijvigheid kansen om de bedrijfsvoering te verbreden. Tot slot maakt de diversiteit aan functies de gemeente zeer aantrekkelijk voor recreatie en toerisme. In sommige gevallen kunnen functies zich beter ontwikkelen als ze gescheiden zijn. Zo heeft de intensieve veehouderij meer groeimogelijkheden als het bedrijf verder weg van kwetsbare natuur ligt.

Wij streven ernaar om leegstand in het buitengebied te voorkomen. Voor de invulling van een nieuwe functie voor deze bebouwing, zoeken we in eerste instantie naar een agrarisch (verwante) functie. Indien dit niet mogelijk of niet haalbaar blijkt te zijn, zoeken we naar een functie die past bij de kenmerken van het landschap en bij de huidige activiteiten in het landschap. Dit betekent dat de wijziging van een agrarische functie naar wonen niet mag leiden tot een beperking van de agrarische bedrijfsactiviteiten in de nabije omgeving. Daarom denken we voordat agrarische bedrijven omgezet worden naar woningen of bij realisatie van nieuwbouwwoningen in het buitengebied goed na over de inpassing van deze woningen in bestaande milieunormen en het agrarisch gebied.

8.2.3 In 2040 bieden we diverse recreatieve mogelijkheden aan in samenwerking met lokale recreatiebedrijven

Landgoederen en kastelen staan in de spotlights, maar we bewaken en respecteren ook hun privacy wensen. Hetgeen we hebben, willen we nog beter (beleefbaar) maken. We vinden de beleefbaarheid van

ons buitengebied belangrijk voor zowel bewoners als bezoekers. We streven daarbij naar een balans tussen agrarische bedrijvigheid, wonen en toerisme, recreatie en natuurontwikkeling. Dat vraagt een voortdurende evenwichtige en herkenbare belangenafweging.

Foto: Landgoed Warmelo

Onze ambitie is om de unieke kenmerken van Hof van Twente (het landschap, de landgoederen en kastelen en de cultuurhistorie) in stand te houden en beleefbaar te maken. Dit doen we onder andere samen met de landgoederen. Daarnaast willen we inzetten op het versterken van de diversiteit van ons aanbod. We willen niet méér van hetzelfde, maar uitblinken in onderscheidende concepten gericht op de gewenste doelgroep. Verder willen we niet alleen senioren aantrekken om te recreëren in Hof van Twente. We willen actief focussen op (actieve) gezinnen.

In Hof van Twente kun je jaarrond recreëren. Of je nu in de lente of in de herfst in Hof van Twente komt recreëren; er is altijd genoeg te doen. Toch is het zo dat de meeste bezoekers in het zomerseizoen komen. Omdat we onze voorzieningen ook in de andere seizoenen draaiende willen houden, zetten we in op het verspreiden van het toerisme over de seizoenen en op het aantrekken van toerisme in het laagseizoen. Dit betekent dat we ons aanbod meer moeten richten op en aantrekkelijker moet maken in het laagseizoen. Hoe we hier uitvoering aan geven, zullen we samen met ondernemers en inwoners oppakken.

Wij blijven bouwen aan een duurzame samenwerking tussen en met ondernemers, gemeente en (regio)partners. Samen met hen blijven we flexibel inspelen op maatschappelijke opgaven, zoals de energiecrisis- en transitie, personeelstekorten en verduurzaming.

8.2.4 In 2040 is er ruimte om te ondernemen

Bedrijventerreinen worden optimaal ingericht om gebruik te kunnen maken van milieuruimte, normen zoals geluid. Extra behoefte aan ruimte is niet gratis; ze moet worden aangetoond. De kwaliteit van onze bedrijventerreinen is op orde. We zorgen dat dit zo blijft door parkmanagement voor te schrijven. Elke kern binnen de gemeente beschikt over een eigen bedrijventerrein dat is afgestemd op de omgeving.

Het is voor de economie van Hof van Twente belangrijk om de kwaliteit op de bedrijventerreinen te behouden. Zo behoudt gemeente Hof van Twente de werkgelegenheid en toegevoegde waarde van deze bedrijventerreinlocaties voor de lokale economie. Door te streven naar toekomstbestendige werklocaties wordt geïnvesteerd in de aantrekkelijkheid van het vestigingsklimaat van de kernen en blijft Hof van Twente ook voor haar eigen gevestigde bedrijven interessant.

Starters geven we kansen. Ook in vrijgekomen stallen in het buitengebied. We wegen bij de vergunningaanvraag de balans tussen vestiging niet-agrarische bedrijvigheid en andere belangen. Bij gebleken succes en noodzaak voor uitbreiding verplaatsen deze bedrijven zich naar de lokale bedrijventerreinen. We faciliteren daarom lokaal en houden daarmee ons buitengebied leefbaar.

We stellen eenzelfde aanpak voor bij detailhandel buiten- en binnen het (kern)winkelgebied. De winkelgebieden van de kernen worden kleiner. Om de kernwinkelgebieden in de toekomst levendig te houden is het belangrijk dat we streven naar een compactheid. Hierbij zetten we in op het verplaatsen van de winkels die nu nog buiten het kernwinkelgebied liggen. Ook is het voornemen om geen nieuwe detailhandel toe te staan buiten het kernwinkelgebied of in het buitengebied.

Foto: centrum Hengevelde

Een uitzondering willen we maken voor innovatieve bedrijvigheid als drager van het landelijk gebied mits individuele ondernemers en/of vanuit de branche wordt aangetoond dat die activiteiten(en) ook bijdragen aan behoud of ontwikkeling van de natuur.

We gaan meer aandacht besteden aan de voorzieningen in en rondom het water. De afgelopen tijd is er door Rijkswaterstaat gewerkt aan de verbetering van de bereikbaarheid van het Twentekanaal, onder andere door de vaargeul en de kades geschikt te maken voor grotere schepen. We hebben geen plannen om meer bedrijfskavels aan het Twentekanaal te maken, maar we willen wel de bestaande kavels beter benutten. Samen met het Havenbedrijf Twente zoeken we naar bedrijven die het water echt nodig hebben voor hun activiteiten, en die de vrijkomende locaties aan de haven kunnen invullen. Zo voorkomen we dat er ook 'gewone' bedrijvigheid aan het water zit.

Foto: Scheepvaart Delden

Hof van Twente wil haar ondernemers de ruimte geven: ondernemers laten ondernemen. Wij zien voor ons een rol in het inspireren en faciliteren van innovatie. We zetten onze uitstekende relatie met het Ondernemersplatform Hof van Twente voort. Samen bekijken we op een constructieve manier wat er nodig is om de economie in Hof van Twente te blijven stimuleren.

8.2.5 In 2040 zijn onze winkelcentra nog steeds aantrekkelijk

Aantrekkelijke centra zijn belangrijk. De uitdaging is om winkelgebieden aantrekkelijk en compact te houden of te maken (ondanks de leegstand die in bepaalde kernen heerst), met de focus op een goede mix van winkels en horeca. We sluiten daarbij aan bij het specifieke karakter van de kern: lokale kernen met herkenbare ondernemers. We zoeken daarbij nadrukkelijk verbinding met andere thema's zoals vrijetijdseconomie, duurzaamheid en buitengebied. We willen de uitstraling verder verbeteren zodat de aantrekkingskracht op bezoekers nog groter wordt. Samen met onze ondernemers zoeken we hierbij naar nieuwe kansen.

Foto: Supermarkt Bentelo

Nieuwe bedrijvigheid kan bijdragen aan lokale leefbaarheid, voorzieningenniveau en economie in algemene zin. We investeren en zien kansen in de situatie dat grotere steden in de regio minder doen. We zetten daarbij in op het matchen van de juiste bedrijven bij ons aanbod; een passende balans tussen vraag en aanbod van beschikbare ruimte. Uiteraard blijven we daarbij een landelijke gemeente met een landelijk imago. Daarmee richten we ons bewust op de lichtere categorie bedrijven en voorkomen we grote milieudruk of overlast. Daarmee geven we ook invulling aan ons streven een gezonde gemeente te zijn.

9 Kernen en buitengebied

9.1 De kernen en het buitengebied

In de volgende paragrafen zoomen we in op de kernen Bentelo, Delden, Diepenheim, Goor, Hengevelde en Markelo en op het buitengebied. Per kern beschrijven we onze visie op de toekomst, en de input die de inwoners zelf daarvoor hebben geleverd.

9.2 Bentelo

Met haar 1.500 inwoners is Bentelo geen groot, maar wel een heel hecht dorp. De kern Bentelo is in de jaren `50 tot ontwikkeling gekomen, ten noorden van de Bentelose es. Rond de kerk ontwikkelde zich het eerste gedeelte van de kern. Later werd gefaseerd rondom de Esdoornstraat gebouwd en vervolgens de Morsmanstraat en De Bunte. De laatste uitbreidingsplannen zijn Borre, de locatie van de oude school en de locatie van het voormalig gemeentehuis. De kerk, school en de sportvoorzieningen in Bentelo worden gebruikt door de bewoners van het dorp en het omliggende buitengebied. Het dorp ligt middenin een uitgestrekt groen buitengebied: laantjes en landelijke wegen met een karakteristiek verloop, de grillige vorm van percelen en essen, bossen en houtwallen. De Hagmolenbeek is een uniek landschappelijk element direct aan de oostzijde van het dorp.

Wat vinden Benteloërs zelf?

Bentelo wordt getypeerd door haar noaberschap, aanpakkersmentaliteit en de sociale contacten: “Samen dingen organiseren en aanpakken. Hard aan het werk en aan het eind even bijpraten met een drankje”. Ook is de gemeenschap actief en ondernemend en heeft ze een duidelijke kijk op hoe de toekomst van het dorp eruit moet komen te zien.

In het kader van de herkenbaarheid van Bentelo geven de inwoners aan dat Bentelo een mooie en herkenbare entree heeft. Maar ook de toekomst van de kerk is onderdeel van gesprek: een groot aantal inwoners geeft aan dat de kerk plaats moet maken voor een nieuwe functie, zoals wonen. Daarnaast zijn ook inwoners van mening dat de kerk hoe dan ook moet blijven, maar ook zij staan open voor een nieuwe functie van het gebouw.

Verder is een goed woningaanbod voor de leefbaarheid van Bentelo essentieel. En daarvoor moeten er meer woningen en meer betaalbare woningen komen in Bentelo; vooral voor de starters en jongeren uit het dorp. En Benteloërs zouden voorrang moeten krijgen bij (nieuwe) koop- of huurwoningen. In het kader van betaalbaarheid moeten er misschien concessies worden gedaan, denk aan kleinere en/of andersoortige starterswoningen.

Foto: Bentelo Buiten nieuwbouw

Daarnaast zouden de woningen voor ouderen beter aan moeten sluiten op hun wensen en behoeften. Dit betekent dat er nieuwe woningen voor ouderen bij moeten komen, waardoor ook meer doorstroming mogelijk gemaakt wordt.

Wat betreft voorzieningen is het van belang dat de supermarkt in Bentelo blijft bestaan. Ook geeft een aantal inwoners aan meer voorzieningen te willen hebben en meer diversiteit in het winkelaanbod.

Binnen het thema duurzame energieopwek verschillen de meningen; de een geeft aan wel open staan voor kleine windmolens, de ander ziet windmolens binnen Bentelo uberhaupt niet zitten. Er zijn weinig tot geen voorstanders van zonnevelden in het agrarisch gebied, bedrijfsdaken zijn daar meer geschikt voor.

In het kader van ondernemen zegt een deel van de inwoners in de toekomst graag meer bedrijfsruimte in Bentelo te zien. Ook zijn de meeste inwoners erover eens dat recreatieve activiteiten, mede voor het aantrekken van toeristen, ook in de toekomst moeten blijven bestaan.

Daarom zetten we in Bentelo in op:

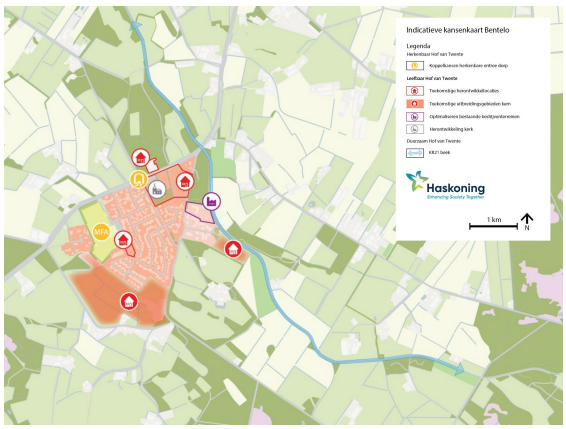
- Het **bouwen van woningen**, met specifieke aandacht voor betaalbaarheid en levensloopbestendigheid. We benutten de mogelijkheden voor inbreidingslocaties. Wanneer er onvoldoende ruimte is, wordt ook gekeken naar uitbreidingslocaties.
- Het **herontwikkelen van de locatie van de kerk**, waarbij ook aandacht is voor een herkenbare entree van het dorp.
- Het **behouden en versterken van een groene en recreatieve omgeving**. We zijn trots op MFA de Pol en het Integraal Kindcentrum BentelWijz. We willen de hoge kwaliteit van de huidige voorzieningen behouden.
- Het **verduurzamen van woningen en bedrijven**, lokale initiatieven op het gebied van duurzaamheid worden waar mogelijk gestimuleerd.
- Het bieden van **ruimte** voor **lokaalgebonden bedrijven**.

Foto: Integraal Kindcentrum Bentelwijz

Foto: Sportcomplex de Pol Bentelo

Kaart: Indicatieve kansenkaart Bentelo

9.3 Delden

Delden heeft 7.000 inwoners en ligt regionaal gunstig in de nabijheid van steden als Hengelo en Enschede. Het is een stad met een sterke historie: in 1333 kreeg Delden stadsrechten en de geschiedenis van Delden is nog steeds terug te zien in het stratenpatroon en de (gerestaureerde) gebouwen. Niet gek dus dat een deel van Delden door de gemeenteraad is aangewezen als beschermd stadgezicht.

Wat vinden Deldenaren zelf?

Als je Deldenaren vraagt Delden te beschrijven dan komen al snel begrippen als authentiek, sfeervol en historisch naar voren. Maar, Delden is meer dan dat. Deldenaren zijn ondernemend. Denk bijvoorbeeld aan de vele activiteiten en evenementen die georganiseerd worden zoals de sinterklaas- en carnavalsoptocht, de nacht van Delden, schuttersfeesten, kerstmarkt, de rolstoelvierdaagse (al 30 jaar!), de actieve ondernemersclub, en de voor Delden zo typerende streekmarkten en braderieën en het unieke winkelaanbod.

Als we het met inwoners hebben over de herkenbaarheid van Delden, dan komt het woord behoud veel terug. Behoud (en onderhoud) de uitstraling, het stadsbeeld en de volkstuinen.

Foto: Noordmolen

Bron: P. Boers

Op het gebied van woningen, is het belangrijk dat er voldoende (betaalbare) woningen voor de jeugd komen. De gemeente zou de mogelijkheden voor het realiseren van nieuwe woningen kunnen uitbreiden. Wel wordt nadrukkelijk aangegeven dat hoogbouw, vooral in het centrum, niet wenselijk is. Nieuwbouw zou geen afbreuk mogen doen aan het beschermd stadsgezicht en de ruimtelijke kwaliteit in Delden.

De verkeersveiligheid kan op sommige locaties in Delden verbeterd worden. Een aantal inwoners geeft aan dat ze de Langestraat liever autovrij of als eenrichtingsweg ziet. Voor de Vossenbrinkweg vraagt men aandacht voor de verkeersveiligheid.

Op het gebied van ondernemen lopen de reacties van Deldenaren uiteen. Een aantal inwoners geeft aan dat er behoefte is aan meer ruimte voor (kleine) ondernemers in de stad. Verder wordt gezegd dat regels belangrijk zijn, maar er moet wel duidelijkheid en efficiëntie zijn.

Verder geven inwoners aan dat verenigingen, sportcomplexen en (andere) openbare gebouwen aandacht verdienen. Zo moeten we stil blijven staan bij wat de jongeren nodig hebben. Sociale en maatschappelijke activiteiten moet in stand gehouden worden. Voorwaarde is dat iedereen kán meedoen.

Wat betreft verduurzaming vindt een aantal inwoners dat de gemeente pro-actief en stimulerend moet zijn bij het verduurzamen van woningen. Verder zijn ze ook van mening dat de gemeente moet kijken naar alternatieven voor wind- en energieopwek, bijvoorbeeld door het gebruik van waterstof. Zij zien ook het versterken van het groene karakter van de stad als onderdeel van de duurzame toekomst van de stad.

Daarom zetten we in Delden in op:

- Het **bouwen van woningen, met specifieke aandacht voor betaalbaarheid en levensloopbestendigheid**. We benutten de mogelijkheden voor inbreidingslocaties, zoals bij de vrijkomende schoollocaties. Waar deze inbreidingsmogelijkheden onvoldoende blijken, zal gezocht worden naar een andere passende locatie voor woningbouw.
- Het **behouden en versterkenvan een groene en recreatieve omgeving**. We zien in Delden mogelijkheden voor combinaties van onderwijs, educatie en sport. We zijn trots op de (duurzame) voorzieningen die we hebben (o.a. Integraal Kind Centrum Magenta, Sportpark de Mors) en we willen die hoge kwaliteit van de huidige voorzieningen behouden.
- Het **behouden en beleefbaar maken van het cultuurhistorisch**

erfgoed. Dit komt bijvoorbeeld terug bij het beschermd stadsgezicht en bij Landgoed Twickel, die beide bijdragen aan de herkenbaarheid van de stad Delden.

- Het **versterken van het centrumgebied**, met behoud van voldoende voorzieningen.
- Het **behouden** van het grote aandeel **werkgelegenheid**. We **onderzoeken** de mogelijkheden voor een **uitbreiding** van het bestaande **bedrijventerrein**.
- **Het verduurzamen van woningen en bedrijven**, lokale initiatieven op het gebied van duurzaamheid worden waar mogelijk gestimuleerd.

Foto: Watertoren Delden

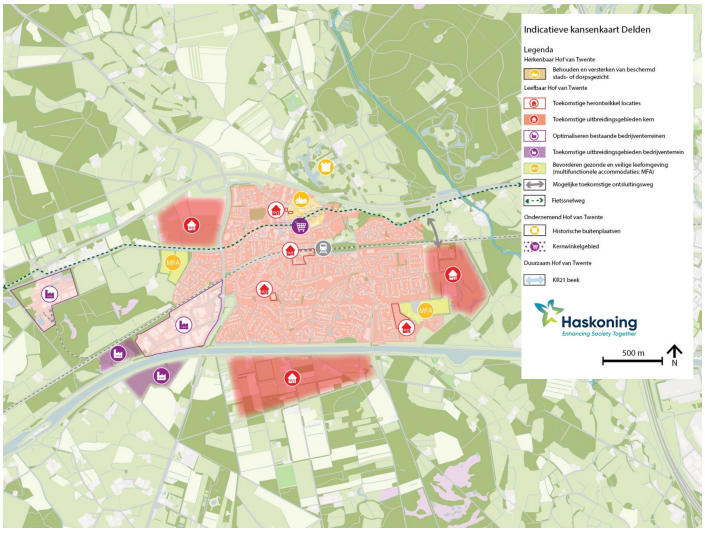
Foto: buitengebied Delden

Foto: paadje Delden

Foto: centrum Delden

9.4 Diepenheim

Diepenheim is het kleinste stadje van Hof van Twente ('stedeke') met zo'n 2.600 inwoners. Het kent een rijke geschiedenis, die teruggaat naar de 12de eeuw. Van oudsher vormt de Grotestraat het centrum langs de verbinding tussen de twee landgoederen (Het Nijenhuis en huis Diepenheim). Dit gebied heeft de status beschermd stadsgezicht. De uitstraling van de watermolen ('den Haller') is sinds 1991 een van rijkswege beschermd dorpsgezicht). De omliggende huizen en het restaurant zijn uniek in de gemeente.

De stad wordt omringd door zes landgoederen met bijbehorende kastelen/havezaten (huis Diepenheim, Warmelo, Nijenhuis, Westerflier, Weldam en Wegdam). Het landschap van rond 1930 is behoorlijk goed bewaard gebleven en een groot deel is nu nog herkenbaar, wat terug te zien is in een kwalitatief hoogwaardig en aantrekkelijk kampenlandschap met kronkelige wegen.

Wat vinden Diepenheimers zelf?

Diepenheim wordt door menigeen als kunstzinnig, cultureel en saamhorig beschreven. Maar naast het culturele karakter van de stad is Diepenheim ook gemoedelijk, groen en natuurlijk. Diepenheimers beschrijven zichzelf ook als ruimdenkend: in Diepenheim kun je zijn wie je bent. Dit geeft ook een toegankelijk karakter aan de stad.

De dagelijkse voorzieningen zijn aanwezig en willen we behouden. Het plein onder de platanen is verbeterd zodat het plein weer als mooi en functioneel kan worden gezien.

Op het gebied van herkenbaarheid zien Diepenheimers graag dat het bestaande groen behouden wordt en op sommige plekken versterkt wordt. Het kleinschalig en cultureel karakter is ook een belangrijk element wat absoluut behouden moet worden. Op het gebied van saamhorigheid en naar elkaar omkijken geven ze aan dat we stil moeten staan bij de jongeren, hen moeten faciliteren en kansen moeten geven.

Foto: Plein Diepenheim

Vooral het thema wonen krijgt aandacht w anneer we het over de leefbaarheid in Diepenheim hebben. Eén van de aangedragen oplossingen binnen het onderwerp woningentekort is het realiseren van trans-

formeerbare woningen. Dit staat in lijn met het idee dat we de woningopgaven van nú moeten aanpakken, maar dat we ook rekening met de opgaven in de toekomst moeten houden. Onderdeel van die redenatie is volgens sommige Diepenheimers dat daarom nu niet alles volgebouwd moet worden en dat laagbouw de norm moet zijn. Ook geven Diepenheimers aan dat de betaalbaarheid van woningen en de doorstroming binnen wonen van belang is, vooral om jongeren een woning te kunnen bieden.

Multifunctionele (sport)accommodatie de Koppel is een vaak besproken onderwerp binnen het thema voorzieningen. Dit brengt mensen bij elkaar en maakt bijvoorbeeld de interactie tussen jong en oud mogelijk. Verder zijn inwoners van mening dat het huidige voorzieningenaanbod behouden moet worden en in principe mee moet groeien met de eventuele bevolkingsgroei van de stad.

De meningen over het verduurzamen van de stad zijn eensgezind: er moet geïnvesteerd worden in zonnepanelen op daken, en niet in zichtbare zonnepanelen of windturbines op het land.

Kunst en cultuur staat centraal in het kader van ondernemen, en dat moet daarom ook behouden worden. Daarnaast geven inwoners ook aan dat er onvoldoende ruimte is voor bedrijven om zich te vestigen of om uit te breiden en dat hierin dus meer gefaciliteerd moet worden (bijvoorbeeld door het realiseren van nieuwe bedrijventerreinen of het uitbreiden van bestaande bedrijventerreinen).

Daarom zetten we in Diepenheim in op:

- Het **bouwen van woningen**, met specifieke aandacht voor betaalbaarheid en levensloopbestendigheid. We benutten de

  mogelijkheden voor inbreidingslocaties. Wanneer er onvoldoende ruimte is, wordt ook gekeken naar uitbreidingslocaties.
- Het **mogelijk maken van een nieuw verpleeghuis** om zorg beschikbaar te maken voor Diepenheimers.
- Het **onderzoeken** van de mogelijkheden van een **nieuwe MFA** de Koppel.
- Het **behouden, versterken én** het **beleefbaar** maken van de **cultuurhistorie.**
- Het bieden van **ruimte** voor **lokaalgebonden bedrijven**.
- Het **verduurzamen van woningen en bedrijven**, lokale initiatieven op het gebied van duurzaamheid worden waar mogelijk gestimuleerd.

Foto: Nijenhuis

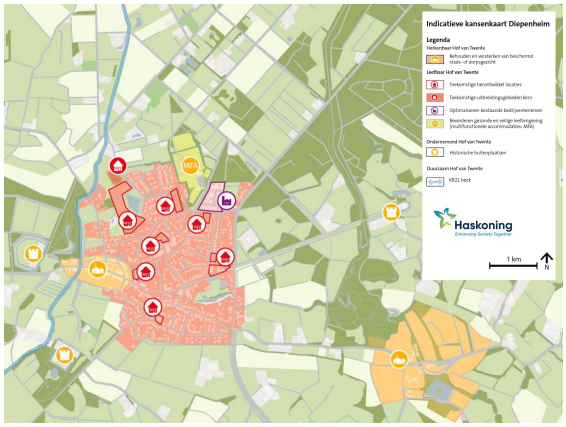
Bron: Silvia O.

Foto: Watermolen Den Haller

Foto: Kasteel Weldam

Kaart: Indicatieve kansenkaart Diepenheim

9.5 Goor

Goor is met 12.000 inwoners de grootste kern van Hof van Twente en ligt in het hart van de gemeente. Goor heeft zich sinds ze stadsrechten kreeg in 1263 ontwikkeld over de gebieden 't Schild, de Nieuwe Stad en de tussenliggende Bandijk (de huidige Grotestraat). In de 19e eeuw kreeg Goor een grote rol in de textielnijverheid, wat weer verdere groei stimuleerde. In de 20ste eeuw is Goor uitgebreid met nieuwe woonwijken en enkele industrieterreinen.

Wat vinden Gorenaren zelf?

Goor wordt door Gorenaren zelf beschreven als een boodschappenstad, klein stedelijk en levendig. Dit laatste, levendig, wordt in één adem genoemd met de school- en volksfeesten. Sinds 2022 zijn de school- en volksfeesten bijgeschreven als Immaterieel Erfgoed Nederland. Gorenaren wijzen ook op het textielverleden van de stad. Zij zien dit verleden als een belangrijke bouwsteen voor het heden én voor de toekomst. "Waar je vandaan komt, moet je koesteren". Geopperd is om bijvoorbeeld meer aandacht te besteden aan water, omdat dat hoort bij het textielverleden.

Foto: Schoolfeesten Goor

Op het gebied van leefbaarheid kwam het thema wonen veel ter sprake. Gorenaren zijn van mening dat er een passend woningaanbod moet komen. Dit betekent voldoende betaalbare woningen voor de jeugd en starters en een goede balans sociale woningen en de middensector. De doorstroming op gang brengen zien Gorenaren als één van de oplossingen hiervoor. Ook een Knarrenhof of een noabershof voor Goor kwam meerdere malen aan bod.

Gorenaren zien ruimte voor verbetering binnen het thema voorzieningen. Zo geeft een aantal inwoners aan graag meer toeristische en (re)creatieve voorzieningen en sportvoorzieningen in de stad te zien. Ook maakt cultuur, denk bijvoorbeeld de Reggehof, een belangrijk deel uit van Goor en volgens een aantal Gorenaren moet daar daarom in geïnvesteerd worden. Maar ook een goede hospicezorg wordt binnen dit thema aangedragen.

Voor wat betreft het verduurzamen van Goor is er geen duidelijke mening naar voren gekomen; er zijn zowel voor- als tegenstanders van windturbines en zonnevelden. Wel is duidelijk dat een goede inpassing van belang is, mocht er toch voor windturbines en zonnevelden gekozen worden.

Wanneer het gaat over ondernemen, komt al snel het winkelcentrum aan bod. Het streven is dat het een aantrekkelijk winkelcentrum wordt, waarin leegstand zoveel mogelijk wordt tegenaan en winkelnering wordt gestimuleerd.

Daarom zetten we in Goor in op:

- Het **bouwen van woningen**, met specifieke aandacht voor betaalbaarheid en levensloopbestendigheid. We benutten de mogelijkheden voor inbreidingslocaties. Wanneer er onvoldoende ruimte is, wordt ook gekeken naar uitbreidingslocaties.
- Het weer **zichtbaar en beleefbaar makenvan water** (o.a. de Stadsregge) en het **versterken en verbinden** van de **groenstructuur**.
- Het **versterken van cultuurhistorische waarden**, onder andere door het behouden van historisch waardevolle gebouwen. Een goed voorbeeld hiervan is de gebiedsontwikkeling bij het terrein van de Twentse Stoomblekerij (TSB) en de toekomstige ontwikkelingen bij wijk Tuindorp.
- Het herontwikkelen van de locatie van de katholieke kerk.
- Het **onderzoeken** van de mogelijkheden van een **nieuwe MFA** bij sportpark Heeckeren.
- Het **verduurzamen van woningen en bedrijven**, lokale initiatieven op het gebied van duurzaamheid worden waar mogelijk gestimuleerd.
- Het **versterken van het centrumgebied**, met behoud van voldoende voorzieningen.
- Het **behouden** van het grote aandeel **werkgelegenheid**. We **onderzoeken** de **mogelijkheden** voor een toekomstig **bedrijventerrein**.

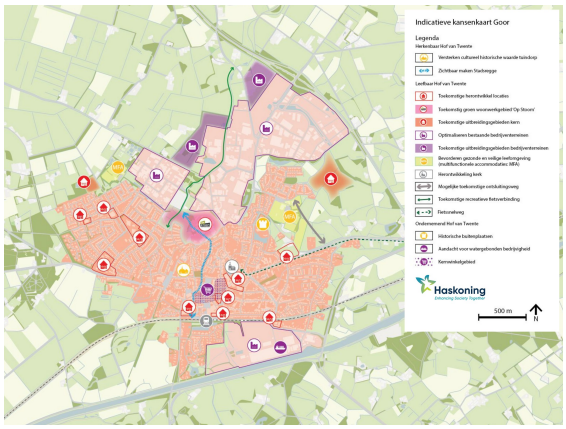
Foto: Reggetuin Goor

Foto: Twentekanaal en haven Goor

Foto: Twentse Stoomblekerij

Kaart: Indicatieve kansenkaart Goor

9.6 Hengevelde

Hengevelde is met zo'n 2.100 inwoners een klein, maar wel opmerkelijk bedrijvig dorp in Hof van Twente. Hengevelde was oorspronkelijk alleen een buurtschap en marke in het kerspel Delden. In de 17de eeuw werd aan de weg van Goor naar Haaksbergen de herberg Wegdam gebouwd. Rond deze herberg ontstond een klein dorpje dat eveneens met de naam Wegdam werd aangeduid. Later werd de kerk naar Wegdam verplaatst en nam het dorp in grootte toe. Het katholieke karakter van de nederzetting bleef bewaard, maar de naam Wegdam raakte in onbruik en werd vervangen door Hengeveld(e). Hengevelde is een ondernemende, actieve kern met een relatief jonge bevolking in vergelijking met de overige kernen.

Wat vinden de Hengeveldenaren zelf?

Als we met Hengeveldenaren praten over het DNA van Hengevelde, dan komt ondernemend, vastberadenheid en vooruitstrevendheid direct naar voren. Hengeveldenaren worden gekenmerkt door hun actieve en vrijwillige bijdrage aan het verenigingsleven en door het hebben van oog voor elkaar. Hengeveldenaren ontmoeten elkaar graag, bijvoorbeeld op de jaarlijks terugkerende zomerfeesten.

Foto: Buitengebied Hengevelde

Hengeveldenaren zijn er over uit dat een duurzame toekomst voor Hengevelde gedeeltelijk afhankelijk is van duurzame woningen. Dit is tweeledig. In het kader van de energietransitie en klimaatadaptatie geven Hengeveldenaren aan dat ze het belangrijk vinden dat woningen op een duurzame manier en met duurzame materialen gebouwd worden en worden omsloten door een groene biodiverse omgeving. Anderzijds zien ze in duurzaamheid ook de toekomstbestendigheid van wonen. Ze willen een woningaanbod, bestaande uit een goede balans tussen starters- en seniorenwoningen en uit voldoende adaptatieve woningen, die zodoende slim is ingericht op de toekomst.

Verder is het belangrijk dat de kern 'leeft'. Hengeveldenaren vinden voldoende recreatieve voorzieningen en mogelijkheden voor het ondernemen van activiteiten belangrijk. Ook zou hier het clusteren van winkels en horeca aan bij kunnen dragen.

Daarom zetten we in Hengevelde in op:

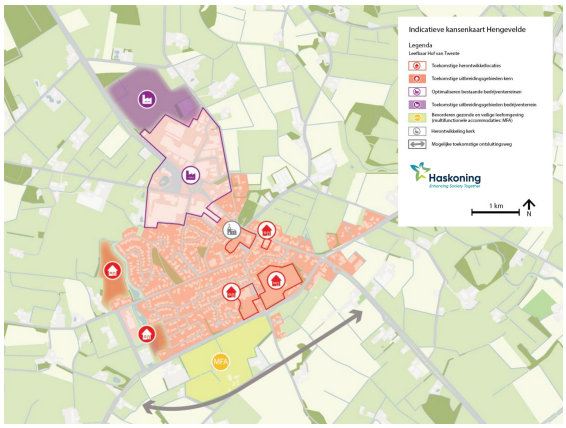
- Het **bouwen van woningen**, met **specifieke aandacht voor betaalbaarheid en levensloopbestendigheid**. We benutten de mogelijkheden voor inbreidingslocaties. Wanneer er onvoldoende ruimte is, wordt ook gekeken naar uitbreidingslocaties.
- Het bieden van **ruimte voor lokaalgebonden bedrijven**.
- Het **onderzoeken** van de mogelijkheden van een **nieuwe MFA** aan de overzijde van de Needseweg.
- Het **behouden en versterken van een groene en recreatieve omgeving**.
- Het **verduurzamen van woningen en bedrijven**, lokale initiatieven op het gebied van duurzaamheid worden waar mogelijk gestimuleerd.
- Het **uitbreiden** van het bestaande **bedrijventerrein**.
- Het herontwikkelen van de locatie van de kerk en de omgeving.

Foto: Centrum Hengevelde

Foto: Buitengebied Hengevelde

Kaart: Indicatieve kansenkaart Hengevelde

9.7 Markelo

Markelo is één van de oudste dorpen in Twente en heeft meer dan 7.200 inwoners. Het is in de elfde of twaalfde eeuw ontstaan rond de parochiekerk aan de voet van de Markeloseberg. In de periode 1850 tot 1940 nam de bebouwing rond de es fors toe, waardoor Markelo de vorm van een kransedorp kreeg. Toen ontstond ook een duidelijke dorpskern. Na de Tweede Wereldoorlog is het aantal woningen vele malen vermenigvuldigd, voornamelijk richting de noordoost- en zuidoostzijde van de bestaande kern. Typerend voor het landschap van Markelo zijn de opvallend glooiende essen en de stuwwallen. Rond Markelo vind je vooral agrarische buurtschappen en veel recreatieve bedrijven die jaarlijks veel toeristen trekken. Markelo is bekend als het dorp van de ‘vijf heuvels’.

Wat vinden de Markeloërs zelf?

Volgens Markeloërs zelf zijn noaberschap, verbondenheid, groen & natuur en het bijzondere landschap bij uitstek de kernwoorden die Markelo beschrijven. Dit maakt onder andere dat het dorp een aantrekkingskracht heeft op toeristen, die genieten van de vele wandel- en fietsroutes die de omgeving biedt. Maar ook de tradities en historie, de gastronomie en de gemoedelijkheid die het dorp heeft, maken Markelo een prettige plek om te verblijven.

Foto: Panorama Stokkumerweg Markelo

Het landschap is een belangrijk onderdeel van de herkenbaarheid van Markelo. Daarom zouden groen en de groene wandelwegen behouden moeten worden.

In het kader van leefbaarheid lijkt één onderwerp leidend te zijn: verbind de jeugd met Markelo. Dit hangt volgens de Markeloërs samen met zowel het woning- als voorzieningenaanbod.

Voor wat betreft wonen is er een duidelijke wens: meer woningen voor Markelose starters/jongeren en senioren. Een voorkeur voor Markeloërs bij woningtoewijzing zou hier aan bij kunnen dragen.

Markeloërs vinden ontmoetingsplekken voor jongeren belangrijk: zo gaan ze niet rondzwerven en kunnen ze zich op een veilige plek vermaken. Dit houdt ook verband met het – volgens de Markeloërs – beperkte aantal sport- en speelvoorzieningen in het dorp.

Foto: Molen van Buursink Markelo

Ook in het kader van mobiliteit komen duidelijke wensen naar voren. Zo is een groot deel van de inwoners vóór het behoud van de mountainbikeroute. Niet alle inwoners zijn het echter eens over de rondweg door Markelo. Voorstanders geven aan het gevaarlijk te vinden dat zoveel verkeer door het centrum loopt en een deel van de inwoners is daarom ook voor een autoluw centrum. Tegenstanders zien juist vanuit ondernemersperspectief voordelen van het verkeer door het centrum. Als dit echter uiteindelijk leidt tot ‘verkeersinfarcten’ in het centrum, kan dit juist negatief uitpakken voor ondernemers. Als middenweg wordt daarom ook geopperd om enkel vrachtwagens te weren uit het centrum.

Wat betreft het verduurzamen van het dorp zijn de meningen verdeeld. Een deel van de inwoners geeft aan liever geen windmolens of zonnepanelen in veldopstelling te zien. Een weliswaar kleiner deel van de inwoners vindt dat Markelo wel ruimte moet maken voor windmolens. Zon-op-dak wordt daarnaast als een goed alternatief voor zon-op-land gezien. Verder worden ook thermiek energie uit de Domelaar, bio-energie in samenwerking met boeren en kleinschalige kernenergie als alternatieve duurzame energiebronnen gezien.

Op het gebied van ondernemen zijn veel inwoners van mening dat het beter zou zijn als de veevoederfabriek, maar ook andere bedrijven uit het centrum van Markelo zou vertrekken. Bijvoorbeeld naar een bedrijventerrein langs de Holterweg. Ook vindt een groot deel van de inwoners dat het centrum aantrekke-

lijker gemaakt moet worden, door het Kaasplein op een andere manier in te richten of door het herinrichten/behouden van een winkelstraat.

Daarom zetten we in Markelo in op:

- Het **bouwen van woningen**, met specifieke aandacht voor betaalbaarheid en levensloopbestendigheid. We benutten de mogelijkheden voor inbreidingslocaties. Wanneer er onvoldoende ruimte is, wordt ook gekeken naar uitbreidingslocaties.
- Het **onderzoeken** van de mogelijkheden van een **nieuwe MFA**.
- Het **versterken van het centrum** door o.a. het aantrekkelijker maken van het winkelaanbod.
- Het **verplaatsen** van het grootschalig bedrijf **ABZ** uit het dorpshart.
- Het **behouden en versterken van een groene en recreatieve omgeving**.
- Het **verduurzamen van woningen en bedrijven**, lokale initiatieven op het gebied van duurzaamheid worden waar mogelijk gestimuleerd.
- Het bieden van ruimte voor **lokaalgebonden bedrijven**.
- Het **uitbreiden** van het **bedrijventerrein** aan het Twentekanaal.
- We **onderzoeken** de **mogelijkheden** voor een toekomstig **bedrijventerrein**.

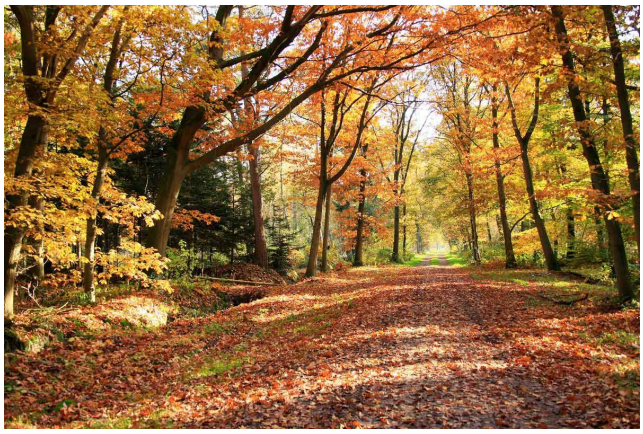
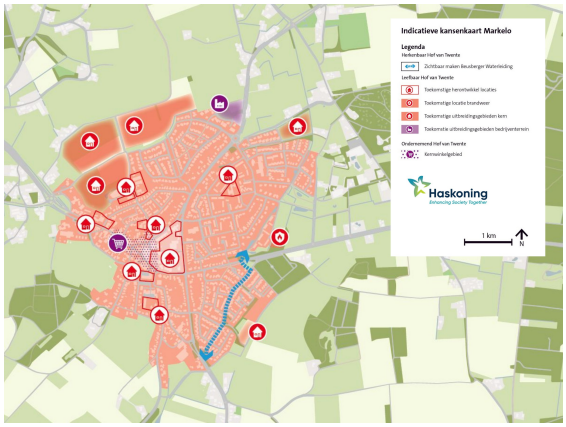

Foto: Herfst op de Borkeld

Foto: Het Beaufort Markelo

Kaart: Indicatieve kansenkaart Markelo

9.8 Buitengebied

We zijn trots op ons agrarisch landschap, onze landgoederen, onze bossen en onze groene omgeving. Ook landschapselementen horen daarbij, zoals houtwallen en singels, poelen en vennen, boomgaarden, landgoederen en kastelen. Ons landschap is een belangrijke drager voor cultuurhistorie en recreatie en toerisme en is daarbij belangrijk voor het woongenot van onze inwoners en bezoekers. Daarom hanteren we een gebiedsgerichte aanpak. Dit betekent dat we per gebied beoordelen wat het nodig heeft en we maken een aanpak die past bij de kenmerken van een gebied. Elk gebied is namelijk anders. In plannen voor het buitengebied volgen we de nationale beleidslijn om bodem en water sturend te maken.

Hof van Twente beschikt over een groot buitengebied met verschillende functies. Functies als landbouw, recreatie, wonen en natuur wisselen af en hebben schijnbaar willekeurig een plek gevonden in het kleinschalige landschap. Kenmerkend voor het buitengebied zijn de ensembles van grote eenheden natuur en cultuurhistorie (bos, landgoederen, stuwwallen, kampen en essen, etc.) en het half open landbouwgebied met verspreide landschapselementen, zoals singels en solitaire bomen. Ook de open glooiende escomplexen en de grootschalige broekontginningen met broekbos zijn kenmerkend voor het buitengebied in Hof van Twente. Naast de grote eenheden landbouw zijn er smalle beken met maten en singels te vinden en rondom Markelo ook een reliëf van stuwwal en “bergen”.

Foto: Langs de Regge Diepenheim

Bron: H. Schoolderman

In het buitengebied worden veel activiteiten ondernomen. Met haar grote buitengebied huisvest de gemeente een agrarische sector die van oudsher een prominente rol speelt in het beheer van het landschap.

In voorgaande decennia hebben deze bedrijven overal een schaalvergroting doorgemaakt. Daarbij is het accent van traditioneel gemengde bedrijven verschoven naar de gespecialiseerde veehouderij.

Voor een deel streven we naar kringlooplandbouw/natuur inclusieve landbouw, waarbij landbouw en natuur in balans zijn op het terrein van voer, mest, bodem, dierenwelzijn en innovaties. En voor een deel zoeken we naar nieuwe verdienmodellen voor de agrarische sector. Je kan hierbij denken aan stikstofbinding, CO2-registratie, recreatie, en de mogelijkheid om vrijkomend methaan op te slaan en te gebruiken voor aardgas of biogas (monomestvergisting). We bieden de agrarische sector ruimte om door te ontwikkelen passend binnen het gebied.

Foto: Bentelo buitengebied

Naast de productiefunctie is het buitengebied een sterke groene drager waar natuur, landschap en landgoederen een belangrijke plek innemen. Recreatie en toerisme gebruiken het buitengebied en zorgen voor een economische impuls. We stimuleren natuurontwikkeling, de aanplant van bomen en het herstel van landschapselementen. We willen de bodemgezondheid en biodiversiteit op orde hebben en we benutten het vermogen van de bodem om CO2 vast te leggen. Door het versterken van de groen & blauwe dooradering herstellen we verbindingen tussen grotere natuurgebieden en kleinschalige elementen. Het beheer en onderhoud borgen we door langjarige afspraken. Een doel is dat de grondwaterkwaliteit op orde is en door het slim vasthouden van water zijn natuur en landbouwpercelen meer droogte-bestendig.

We willen ons buitengebied ook inzetten voor duurzaamheid. We zetten in op de energietransitie door ons te focussen op meer zon-op-dak en kleine zonneparken in buurtschappen (<2 ha). Ook bieden we ruimte aan duurzaamheidsinitiatieven (daarvoor is draagvlak benodigd). We zetten in op een gebiedsgerichte aanpak om opgaven (ook ten behoeve van water/bodem) te halen. Verder bieden we bestaande recreatie de ruimte voor uitbreiding/innovatie.

De inwoners van het landelijke gebied en buurtschappen hebben een sterke sociale en maatschappelijke binding met het gebied waar ze wonen. Ze vormen hechte gemeenschappen waarbinnen een begrip als noaberschap een belangrijke functie vervult. Voor wonen is de variatie aan functies in het buitengebied waardevol doordat hierdoor allerhande voorzieningen en werkgelegenheid in het landelijk gebied worden geboden. De afwisseling draagt bij aan een prettige woon- en werkomgeving. Binnen de buurtschappen bestaat de wens om woningen voor jongeren te realiseren en andere maatregelen te nemen om de leefbaarheid in buurtschappen te bewaken. Onderdeel hiervan is dat we streven naar volledige dekking van glasvezel, waarbij we ook bij nieuwe ontwikkelingen aandacht hebben voor goede ontsluiting. We zien verder kansen om vrijkomende agrarische erven te herontwikkelen (voor wonen of werken).

Wat vinden de bewoners van het buitengebied?

Volgens de bewoners in het buitengebied zijn het agrarisch karakter, het buitenleven in het groen en de rust en ruimte die daarmee gepaard gaan, zaken die het buitengebied typeren. Ook het noaberschap hier is heel belangrijk. Dat staat in het teken van elkaar helpen, er voor elkaar zijn: ‘Wat jij niet kunt, dat kan de buurman wel’. Men heeft het idee dat het vanzelfsprekende noaberschap bedreigd zou kunnen worden door nieuwe ontwikkelingen en een meer individualistische mentaliteit. De roep om respectvol en flexibel met elkaar om te blijven gaan is belangrijk.

De bewoners geven eensgezind aan dat het landschap waardevol is en ze steunen plannen om dit waardevol te houden. Daar is echter wel meer voor nodig dan een aanduiding op kaart; in sommige gevallen zijn ook investeringen vanuit de gemeente benodigd. Verder noemen bewoners het belang van een goed

samenspel tussen nieuwe ontwikkelingen, landbouw en natuur, omdat die elkaar tegen zouden kunnen werken. Gezamenlijk keuzes maken en in gesprek blijven met elkaar is daarom essentieel.

Foto: Markelose berg

Bron: E. Hammesfahr

Leefbaar kunnen wonen in het buitengebied. Dat is wat bewoners graag zien. Geen te dure huizen, maar woningen voor starters. In dit kader is het ook verstandig om leegstaande agrarische bebouwing goed te benutten. De bewoners geven ook aan dat het faciliteren van zorg (voor ouderen) in het buitengebied gewenst is.

In het buitengebied moet ook voldoende ruimte zijn voor lokaal ondernemerschap, maatwerk en kleine ondernemingen. Voedselproductie zou hierin meer centraal kunnen staan. In toenemende mate willen boeren ook nevenfuncties uitvoeren op de boerderij. Ze geven aan hiervoor perspectief nodig te hebben, en minder regels. Over recreatie zeggen inwoners dat er voldoende is en dat geen grootschalige recreatie gefaciliteerd zou moeten worden.

Op het gebied van verduurzamen en energieopwekking geven de meeste bewoners aan dat eerst de mogelijkheden voor zon op dak optimaal benut moeten worden, daarna pas kijken naar windturbines. Ook zeggen ze dat gemeenten verder moeten kijken dan hun eigen grenzen, zodat windbeleid goed op elkaar afgestemd is. Verder wordt ook de aandacht voor innovatie, nieuwe vormen van energieopwekking genoemd.

Daarom zetten we in het buitengebied in op:

- Voldoende **perspectief** bieden voor de **agrarische sector** (bijvoorbeeld vanuit de gebiedsprocessen NPLG en PPLG).
- **Sociale cohesie** in de buurtschappen.
- **Bouwen** van **passende woningen** voor de buurtschappen.
- **Vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen** gebruiken voor **andere functies of slopen**.
- Het **behouden** en **versterken** van de historische **buitenplaatsen, monumenten** en **karakteristieke gebouwen**.
- Het bieden van **ruimte** voor **lokaalgebonden bedrijven**.
- Het **behouden** en **versterken** van de **Landschappelijke kenmerken** en het versterken van de **Biodiversiteit**.
- Het **versterken** van de mogelijkheden voor **(verblijfs)recreatie**.

Foto: Landgoed Warmelo

10 Doorwerking

10.1 Doorwerking

De omgevingsvisie vertelt de hoofdzaken van het beleid en de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving op de lange termijn. Tegelijkertijd biedt de omgevingsvisie het kader voor het koesteren en versterken van de kernwaarden. De omgevingsvisie draagt hiermee bij aan het vinden van de balans tussen het benutten en beschermen van de leefomgeving.

De hoofdambities worden in beperkte mate uitgewerkt in de omgevingsvisie. De verdere uitwerking vindt vooral plaats in de omgevingsprogramma's en het omgevingsplan. Het omgevingsprogramma is meer gericht op de uitvoering en heeft daarom ook een kortere termijn dan de omgevingsvisie. Een gemeente mag zelf bepalen hoeveel programma's ze opstelt. Enkele programma's, zoals een programma voor volkshuisvesting en de warmtetransitie, zijn verplicht, maar wél vormvrij. Dit betekent dat een gemeente zelf beslist hoe ze het programma invult en met welke andere thema's ze het eventueel combineert. Als er in een programma 'nieuw' beleid ten opzichte de omgevingsvisie wordt opgesteld, dan hoeft de visie niet noodzakelijk direct te worden aangepast. De twee 'instrumenten' kennen namelijk geen juridische verbinding. Het is echter wel verstandig om alle instrumenten zoveel mogelijk op elkaar aan te laten sluiten, zodat je een duidelijk pad hebt van ambitie naar concrete uitvoering en juridische verankering.

De juridische verankering vindt plaats in het omgevingsplan. Elke gemeente stelt één omgevingsplan op. Dat is nieuw ten opzichte van de oude, Wro-wetgeving, waarin gemeenten een onbeperkte hoeveelheid bestemmingsplannen kon opstellen. Eén omgevingsplan moet zorgen voor meer duidelijkheid en overzicht, en dus meer gemak voor de burger en de ondernemer.

10.2 Monitoring en actualisering

De omgevingsvisie is een leidend document en biedt een kader bieden voor toekomstige ontwikkelingen. Dit heeft als gevolg dat goed gemonitord moet worden of de beoogde ontwikkeling van de gemeente nog wel binnen het kader van de omgevingsvisie mogelijk wordt gemaakt. Wanneer uit monitoring blijkt dat of het behalen van bepaalde beleidsdoelen in het geding komt of dat de omgevingsvisie onvoldoende kader biedt voor nieuwe (nog onvoorziene) ontwikkelingen, dan kan een actualisatie van de omgevingsvisie nodig zijn.

De omgevingsvisie is gericht op de lange termijn, met een stip op de horizon in 2040. Doordat de omgevingsvisie voornamelijk op hoofdlijnen een toekomstvisie schetst, zal het niet snel verouderen. Wel is het mogelijk dat monitoring of nieuwe ontwikkelingen vragen om aanpassing, oftewel actualisatie van de visie. Bij vaststelling van de omgevingsvisie wordt bepaald of de omgevingsvisie periodiek of incidenteel wordt aangepast. De omgevingsvisie wordt elke vier jaar geactualiseerd. Waarbij we niet elke keer de hele omgevingsvisie en het participatietraject opnieuw gaan vormgeven, maar puur inhoudelijk kijken welke thema's en/of onderdelen we moeten actualiseren.